

ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Δ. | ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 30 του Αλωνάρη 1906 | ΓΡΑΦΕΙΑ: Δρόμος Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 207

ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΝΟ ΦΥΛΛΟ:

- ΡΩΜΑΙΟ-ΚΟ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑΡΙ βραβευμένο στο διαγωνισμό του «Νουμά» (τέλος).
- ΦΩΤΗΣ ΦΩΤΙΑΔΗΣ 'Επιστημονικές μελέτες—Το Κλίμα.
- ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ Θουκυδίδης (συνέχεια).
- Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ. Βαϊδικοί ύμνοι (μετάφραση από τα Σινδοκίμια).
- ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΧΟΡΝ Τό θέατρο του 'Ιψεν ('Η Κυρά αή; Θάνατος).
- Φ. Α. 'Αστραψε φως !..
- Κ. ΛΑΝ ΠΡΑΣ. Γράμμα από Μιστριώτη.
- ΞΕΝΙΤΕΜΕΝΟΣ. 'Ο ξεπεσμός του φράγκου και οι έμποροι μας.
- ΜΙΚΗΣ ΜΕΓΙΣΤΕΑΣ. Οι γλωσσονάκατοι.
- Α. ΣΙΓΑΝΟΣ. Θεατρικά—('Ιφιγένεια—'Η Κυρά της Θάλασσας).
- Α. Μ. 'Εργα και 'Ημέροι—('Οθωνισμός).
- Μ. Γ. ΠΕΤΡΙΑΔΗΣ. Εικόνες και Σκέψεις Νηοίμια.
- ΝΙΚΟΣ ΒΕΗΣ. 'Ελληνίδες, μαζί μας έλατε !
- ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Δ. Παλαμής—Μ. Φιλήντας, Γ. Στεφανής, Α. Παλαμής.
- Δ. Π. Τ. Φαινόμενα και πράματα (Λευτεριά αλλά Βενιζέλο—'Η εκδίκηση του 'Οθωνα.—'Η α' Εστία και τó άρφαβητάρι μας.—'Ο Ταρταρο-Ράλλης—Πάπες και διορισμοί—'Υστερ' από τόν Κρητικό οίφουνα).
- Ο ΞΕΝΟΣ ΤΥΠΟΣ—Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ—Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΑΣΤΡΑΨΕ ΦΩΣ....

'Υστερ' από τή γερή γροθιά που φάγαμε στα Κρητικά κι από τó τσαλαπάτημα που τρώμε από τούς Βουργάρους και τó σπρωξίδι που μας δίνουν οι Ρουμάνοι άνοιξαμε, φαίνεται, τά μάτια μας και είδαμε τήν άληθινή καταντία μας.

Βλογημένη ή Ευρώπη που μας έδωσε τή γερή γροθιά στα Κρητικά και τρισυλογημένοι οι Βουργάροι που μας κανανε να δοκιμάσουμε τι βαριά πατούνα τους κι αξιος έ μιστός τώ Ρουμάνων που μας σπρώχνουνε σαν ψωριάκια γίδια από κοντά τους, γιατί οι γροθιές, οι κλωτσιές και τά σπρωξίδια τους μας άνοιξαν τά μάτια και μας δείξανε τó φως.

Τώρα μονάχα είδαμε σε ποιό βούρκο κυλιόμαστε και τι ψυχικό σακκητήλχη μας δέρνει: τώρα μονάχα, που άστραψε τó φως, γνωρίσαμε τόν έαυτό μας: κι όταν κανείς γνωρίσει τόν έαυτό του, όσο βαριά άρώστια κι έν έχει, θά κοιτάξη να γι�τρευτεί:

Κι αυτό κάνουμε και μεις τώρα: βλάμα τις

φωνές και ζητούμε γι�τριά: άδιάφορο άν τή ζητούμε τή γι�τριά άσυλλόγιστα: άδιάφορο ά φωνάζουμε, κι όχι μονάχα φωνάζουμε μα και τó πιστεύουμε για εύκολοκώματο, πώς ή γι�τριά θάρθει άμέσως, σώνει: ν' άπλώσουμε τά χέρια μας νάν τήν πάρουμε σά νάναι εύκολο να γι�τρευτεί στή στιγμή τó κακό που δουλέψαμε χρόνια και χρόνια νάν τó πυργώσουμε τριγύρω μας και μέσα μας. 'Η άληθεια είναι πως πιστέψαμε πιά στήν άρώστια μας, και ζητούμε τή γι�τριά—κι αυτό σώνει.

'Από πού όμως θά μας έρθει τó καλό; Πού πρέπει νάν τó ζητήσουμε; 'Από ψηλά, άπελπισία: στο πηχτό σκοτάδι κανένα άστéρι δέν προβάλλει να σκορπίσει τó παρήγορο φως του: μαυρίλα κι άφανισμός. 'Από χαμπηλα, τά ίδια. Τι να περιμένει κανείς από ένα λαό που τόν εξαχρείωσε ή φαύλη πολιτική ίσαμε τó κόκκαλο, που τόν άποκούτιανε, που τού παράλυσε τά πόδια και τού μούδιασε τά χέρια του;

Πρέπει λοιπόν να πελπίζεται κανείς; Πρέπει να σταυρώσει τά χέρια του και να καρτεράει τήν τελωτική καταστροφή; 'Οχι! Οι συφορές ώφελούνε, γιατί άπ' αυτές πάντα βγαίνει και ή σωτηρία. Κ' έτσι πάλι να έλπίσει κανείς πως από τά τελευταία μπουρίνια θά πλημμυρίσει τó βουρκοπόταμο και θά ξεχειλίσει. 'Ενα τέτιο ξεχείλισμα δέν μπορεί παρά να φέρει και κάπιο καλό άφου θά σαρώσει τά σκουπίδια και θά ποτίσει τó δέντρο τής Γνώσης που άποφασίσαμε τώρα να φυτέψουμε πάνω στο άσάρωτο άκόμα χώμα.

Νά ξεχειλίσει τó βουρκοπόταμο! .. Αυτή ή έλπίδα πιά μας άπόμεινε.

Φ. Α.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ

ΤΟ ΚΛΙΜΑ

Κλίμα έρχεται από τó κλίνω που θά πεί γέρνω. Οι άρχαιοι λέγανε κλίμα ούρανού, κλίμα γής, κι άλλα τέτλια. Στις σφαίρες, που παρασταίνουνε τή γή μας, βλέπεις παράλληλα με τόν ίσημερινό, τραβηγμένες γραμές που τής καθημεις ή γύρος γίνεται μικρότερος όσο πές κατά τούς πόλους. Οι παράλληλες άφτες γραμές χωρίζουνε στή σφαίρα άπάνω ζώνες ή λουρίδες, πλατίτερες φυσικά προς τόν ίσημερινό, όπου ή γύρος τής παράλληλης γραμής μεγαλύτερος, στενότερες προς τόν πόλο όπου ή γύρος μικρότερος: τó στένεμα άφτό δείχνει τήν κλίση, τó κλίμα τής γής: τó πως δηλαδή ή άπανωσιά της γέρνει όλοένα προς τόν άξονα της, όσο από τόν ίσημερινό προχωρείς προς τούς πόλους.

'Αλοτες σε παλιούς καιρούς, χωρίζανε 30 κλίματα άπ' τόν ίσημερινό ως τόν πόλο: 24 από τόν ίσημερινό ως τόν πολικό κύκλο: 6 άπό τούτον ως τόν πόλο.

'Αφτά όνομάζανε άστρονομικά κλίματα. Στα 24 πρώτα ή μεγαλύτερη μέρα του χρόνου μεγαλώνει κατά μιτή ώρα σε κάθε άκόλουθο κλίμα: στα 6 πολικά κατά ένα μήνα. 'Ετσι από τόν ίσημερινό όπου ή μεγαλύτερη μέρα του χρόνου είναι 12 ώρες, φτάνει στον πόλο τούς 6 μήνες. 'Από τó μακρος τής μακρίτερας μέρας, θά μπορούσε να βρίζει κανείς τó γεωγραφικό πλάτος κάθε τόπου και με μιή τέτλια πρόθεση είχε γίνει ή διαίρεση άφτή σε κλίματα: τή λέξη κλίμα μεταχειρίζόντανε οι παλιοι άστρονόμοι, τó παράδειγμα φαίνεται του Ητολεμαίου άκολουθόντας, και με τήν παρασημασία άφτή: για τις πγιο μακριές δηλ. μέρες ενός τόπου.

Τή μαθηματικοαστρονομική άφτή σημασία τήν έχασε πγιά ή λέξη. Σήμερα στή συνηθισμένη της χρήση έχει σημασία μετεωρολογική, φυσικογεωγραφική.

'Ο άνθρωπος ζει άπάνω στή γή, στα 22 βάθια τής άτμόσφαιρας: άφτηνής τήν ακατάπαφτη άστασία και τις άέναιες μεταβολές έχουμε στο νού όταν μιλούμε για κλίμα. Κρύο ζέστη, ύγρασία στέγνη, συνεφίες ζαστεριές, αλλαγές στήν άτμοσφαιρική πίεση στήν ήλεκτρική τάση, άνεμος, βροχή, χιόνια και τόσα άλλα φαινόμενα σε μιή άστέρεφτη ροή, κανουνε μες στήν άεροθλαστα που υπάρχουμε και ζουμε και σαλέβουμε άφτό που λέμε καιρό.

'Η γή μας δλοχρονίς φέρνει γύρο στον ήλιο, στρέφοντας συνάμα μερονυχτίς γύρω στον άξονα της. Με τή διπλή άφτή γυροστρεψία μοιράζεται με τόση ποικιλία στήν όψη της ή ζέστη και τó φως που τής στέλνει εκείνος. 'Όσο πές κατά τόν ίσημερινό ή ζέστη περιείθει, όσο κατά τούς πόλους λιγοστεύει. 'Όσο σ' ένα τόπο πγιο κατάκορφα πέφτουνε οι άχτίδες, όσο περισσότερες ώρες βραστά τó ήλιασμα, τόσο περισσότερη ή ζέστη και τó ενάντιο στα ενάντια. 'Αφτά στο γενικό άν ή γή είτανε μιή σφαίρα που ή άπανωσιά της όμαλή παντού, να είχε και παντού τήν όμια σύσταση, κ' ή άτμόσφαιρα να είχε παντού νερατμίδα ίση, ή και να μην είχε καθόλου, θά μπορούσαμε, τότες μόνο, κατά τó γρισμο του καθι τόπου, κατά τó κλίμα του τó άστρονομικό να λογαριαζουμε και τó μετεωρολογικό του κλίμα. Μα τής γής ή άπανωσιά είναι άνόμαλη: ή σύσταση της διαφορετική, ιδώ θάλασα, εκεί στεφριά, ιδώ δασωμένη, εκεί φαλακρή: ή άέρας ιδώ ξερός, εκεί γεμάτος νερατμίδα, ιδώ ήσυχος, εκεί χυνημενος σε βέματα: ποικιλία τέλος άπειρη, που άδύνατο μόνο με τις γενικές γραμές να τή ξεδιαλύνουμε: τά ιδιαίτερα των τόπων, άφτά θά μας δεί-

ξουνε τις ειδικές αιτίες που δίνουν σε δυο γειτονικούς τόπους τόσες διαφορές κλιματικές. σε δυο μακρινούς τόσες ομοιότητες, τόση άστασία στον καιρό, τόση ποικιλία στα κλίματα.

Θάλασα, στεριά κι άέρας διαφορετικά δέχονται την άχτιδοβολιά του ήλιου. Στις θάλασσες ή ζέστη περνά βαθιά, ταμιέβεται μέσα τους, δίχως να θερμαίνει πολύ τάπάνω νεροστρώματα. Στις στεριές δέν πάει βαθιά μέρος σταματά στην όψη, μέρος στρέφει πίσω, αντιβολεί στην άτμόσφαιρα, και κείθε πέρα στα ούρανια.

Ο άέρας άφνει να τον περνά ή ζέστη, είναι διαθερμαντός όπως το λίνε, μάλιστα στ' άψηλά του στρώματα, όπου όλο και λιγότερη νερατμίδα έχει. Στα κάτω κάτω στρώματα είναι πολύ περισσότερη ή νερατμίδα: άφτη δά κρατεί τη ζέστη που στέλνει ο ήλιος, κι αντιβολεί ή γή.

Ο άέρας ζεσταίνεται και μ' έναν άλλο τρόπο. Δυο σώματα άνισοθερμα άγγίζοντας το ένα τ' άλλο παραχωρεί το θερμότερο ζέστη: έτσι ζεσταίνει κ' ή θερμότερη γή τον άποπάνω άέρα.

Με την ίδια λοιπόν ζέστη που στέλνει ο ήλιος θερμαίνονται τόσο άνισα στεριά, θάλασα, άέρας. Τ' αεροστρώματα όσο ζεσταίνονται τόσο κι άπλοχωφούνε, γίνονται άλαφρότερζ, ανεβαίνουνε. κι άλλα ψυχρότερα, και για τούτο πγιο βαριά, κινούνε να πιάσουνε τον τόπο τους.

Ο άέρας που όλοχρονίς ζεσταίνεται στον ίσημερινό ανεβαίνει ίσια επάνω, άψηλά, και χύνεται από κεί προς τους δυο πόλους, μοιράζοντας ζέστη στ' αεροπέλαγα μέσα.

Άπ' τά βορινά πάλε μέρη τά ψυχρά αεροστρώματα χύνονται χαμηλά και δροσίζοντας πηγαινουνε προς τον ίσημερινό. Έτσι γίνονται μέσ στην αεροθάλασα διό μεγάλα ρέματα άπάν' άπάνωτά. Άψηλά, από τον ίσημερινό προς τον πόλο χαμηλά, από τον πόλο προς τον ίσημερινό.

Τούτα τά κάτω αερορέματα, γίνονται φανερά μόνο στους ώκεανούς.

Στον Άτλαντικό έχουμε το μεγάλο χαμηλό αερορέμα που κινείται άπ' την ανατολή στη δύση. Ο άέρας που κατεβαίνει άπ' τά Πολικά προς τά ίσημερινά έρχεται όλοένα σε μέρη της γής που στρέφουνε ταχίτερα παρά εκείνα που άφισε. Στα πολικά μέρη ή γυροστρεψιά της γής στις 24 ώρες είναι πολύ άργότερη παρά στα ίσημερινά. Ο άέρας που

στά πολικά είχε εκείνη τη γυροστρεψική ταχύτητα, κατεβαίνοντας προς τά ίσημερινά δέν προφταίνει να πάρει άμείως τη μεγαλύτερη ταχύτητα που βρίσκει: μένει λοιπόν πίσω, παρακυλά, σέρνεται στού ώκεανού την έπιφάνια και παρουσιάζεται σαν άνεμος που φυσά άπ' την Έβρώπη στην Άμερική, άπ' την Άνατολή στη Δύση, αντίθετα δηλ. στη γυροστρεψιά της γής.

Άφτοι είναι οι άνεμοι που τόσο άνησυχήσανε τους νάφτες του Κολόμβου σπρώχνοντας τά καράβια τους άπ' τ' ανατολικά στα δυτικά. Οι άγγλοι όνομαζουνε τους άνέμους τούτους trade winds, δηλαδή έμπορικούς άνέμους. Πρώτος ο Hadley στα 1735 έδειξε τόν μηχανισμό τους, τόν ζίσταμα δηλαδή του άέρα στον ίσημερινό μαζί με τη γυροστρεψιά της γής άπ' τη δύση στην ανατολή.

Οι άνεμοι άφτοι όσο κατεβαίνουνε προς τον ίσημερινό τόσο παίρνουνε την ταχύτητα της γυροστρεψιάς της γής: τόν παρακύλημα τους παβει και φαίνεται ή πρώτη τους φορά μόνη γίνουονται άνεμοι νοτινοί ή βορινοί: τέλος χάνεται κι άφτη ή φορά και κοντά στον ίσημερινό έχουμε τις ζώνες της άνεμιας ή βιδιάς (Calmes). Τόν αντίθετο δρόμο παίρνουνε τ' αερορέματα που άπ' τον ίσημερινό ανεβαίνουνε άψηλά. Έτσι λοιπόν έχουμε στό βορινό μισόσφαιρο χαμηλά τόν βοριανατολικό ή κάτω Ηεράτη, άψηλά τόν νοτιοδυτικό ή άπάνω περάτη.

Διό νοτινό μισόσφαιρο χαμηλά τόν νοτιανατολικό ή κάτω Ηεράτη, άψηλά τόν βοριοδυτικό.

Άπ' τον άπάνω περάτη ένα μέρος μόλις περάσει τις τριάντα μοίρες βουτά και βρίσκει τον κάτω περάτη.

Όπως στην άτμόσφαιρα, ανάλογα και στους ώκεανούς μέσα γίνουονται ρέματα που φέρουνε μαζί τους κρύο ή ζέστη.

Έν' από τά πολλά και τόν πγιο γνωστό είναι τόν γκόλφστριμ (gulfstream) ρέμα μεγάλο, πλατί, ζεστό σά γοργοκίνητο ποτάμι μέσ στον ώκεανό, που τρέχει από την Άμερική στην Έβρώπη, από τόν Μεξικανικό κόρφο, όπου τά νερά ζεσταίνουονται πολύ, προς τά βορινά κρύα κατάγιαλα της Άγγλιας, Γαλλίας, Νορβηγίας. Στα μέρη άφτά ανεβάζει τόν χειμώνα τη Θα κατά πολλούς βαθμούς όχι μόνο μέ τόν θερμό νερό που μεταποτίζει, αλλά και μέ τόν άέρα που θερμαίνει από πάνω του.

Παρόμοια ρέματα έχει πολλά στους άλλους ώκεανούς.

Ξέρουμε πως μιá αεροστήλη άλάκαιρη από την άλαδιά της θάλασσας ως τάπάνω πέρατα της άτμόσφαιρας βαραίνει όσο και μιá στήλη από διάργυρο 760—761 χ. τ. μ. Έίδαμε πως ο άέρας στον ίσημερινό όλοένα ζεσταίνεται κι ανεβαίνει άψηλά: άλαφραίνει λοιπόν ώστε τόν βαρος του άέρα, ή αεροπίεση, δέν είναι κάτι σταθερό. Άλαζει άλαζοντας ή Θα. Στον ίσημερινό βρίσκουμε ως 758, χ. τ. μ. μεταξύ τις 30 και 40 μοίρες ως 764, χ. τ. μ. Όσο πγιο άψηλά ανεβαίνεις άπάν' άπ' τη θάλασα κατά τόσο κ' ή αεροστήλη που σηκώνεις, που σε βαραίνει, που σε πιέζει, μικραίνει. Στις 4000 μέτρα άλαφραίνει σχεδόν κατά τόν μισό ή αεροστήλη. Η έλάτωση του βάρους δέν ακολουθεί κανονικά τόν ύψος. Τά κάτω αεροστρώματα είναι φυσικά πγιο πυκνά και πγιο βαριά από τάπάνω. Ένα αεροστρώμα από 10,5 μέτρα στην άλαδιά της θάλασσας, ζυγίζει τόσο όσο κ' ένα αεροστρώμα από 16,8 μέτρα άπάνω στό Ποτόσι, πρωτίβουσα της Μπολιβίας, μιá από τις πγιο άψηλές πολιτίες του κόσμου. (3960 μ. άπάν' άπ' τη θάλασα). Θά πεί λοιπόν ότι ο άέρας στην άλαδιά της θάλασσας είναι πγιο πυκνός παρά στό Ποτόσι. Έκει άνάγκη ν' ανεβείς 16 μέτρα άψηλά για να πείσει τόν βαρόμετρο 1 χ. τ. μ. ενώ στα παραθαλάσια τόν βαρόμετρο πέφτει 1 χ. τ. μ. σε καθέ 10 μέτρα που ανεβαίνεις.

Τόν βαρος λοιπόν του άέρα, ή αεροπίεση, ή άτμοσφαιρική πίεση, άλάζει με τόν ύψος, άλάζει καθώς είδαμε με τη διαμοίραση της ζέστης, άλάζει τέλος και με την υγρασία του άέρα. Όταν από τη νερατμίδα την ξαχνισμένη στην άτμόσφαιρα μέσα ένα μέρος πυκνωθεί και πείσει σε βροχή, χιόνι, άγιάζι, χάνει ή αεροστήλη τόν αντίστοιχο βαρος.

Άλαγίς στην άτμοσφαιρική πίεση, άλαξο βαριές, στον ίδιο τόπο έχουμε — καθημερινές με διό μέγιστα και διό έλάχιστα στην ίδια μέρα — και διάφοτερο χρονικίς: τόν χειμώνα ή αεροπίεση είναι μεγαλύτερη παρά τόν καλοκαίρι. Τόν άνοιγμα από τη μιá στην άλλη είναι μεγαλύτερο στα τροπικά κλίματα. Στην Καλκούτα λ. χ. τόν βαρόμετρο δείχνει τόν Γενάρη 764, τόν Ιούλιο 747 — άνοιγμα λοιπόν 17. Στην Πετρούπολη 760 τόν Γενάρη, 756 τόν Ιούλιο — άνοιγμα 3,47.

Στά τροπικά κλίματα γίνεται τόν πέρασμα από τη μιá στην άλλη αεροπίεση πολύ πγιο βμαλά παρά στα βορινά. Έκει λίγα χ. τ. μ. παίζοντας τόν βαρόμετρο μυνά πολλές φορές μπόρα, φουρτούνα, άνεμο-

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ
ΒΙΒΛΙΟ ΠΡΩΤΟ

118. Τέλος κατόπι γίνουονται, πριν περάσουν πολλά χρόνια, τά δηγημένα πριν, τά Κερκυραϊκά και Ποτειδεατικά κι' όσα σταθηκαν άφορμή τούτου του πολέμου. Κι' όλ' άφτά όσα ένεργήσαν οι Έλληνες είτε πολεμώντας άνάμεσα τους είτε τόν Πέρση θά γίνηκαν ως μέσα σε 50 πέρς χρόνια μετάξυ του μισμού του Ήέρξη και της άρχής τούτου του πολέμου, όταν οι Άθηναίοι στύλωσαν πιό γερά τόν κράτος τους κι' ή πολιτεία τους τράνεψε σημαντικά. Οι Λάκωνες πάλι, άν και τάβλεπαν (91), δέν τους περιόριζαν έξόν ίσως λίγο κάπου, παρά ήσυχάζαν τόν περισσότερον καιρό — όντας και πριν όχι γοργοί να τρέχουσε σε πολέμους έξόν άναγκα-

91) αϊσθόμενοι Γράψε αϊσθανόμενοι. Τόν ίδιο λάθος βρίσκεται και στό 5,96, όπως παραδέχουονται όλοι οι κριτικοί.

σμένοι, τότες όμως κι' άμποδιασμένοι από έσωτερικούς τους πολέμους — ως που τέλος τών Άθηναίων ή δύναμη ξάστερα θείριβε και βάζανε χέρι στους δικούς τους συμμάχους. Τότες όμως ξεχείλισαν πιά κι' άνάγκη, είπανε, νάν τους χτυπήσουνε με κάθε σπουδή και νάν τους παραλύσουν, ά μπορούν, τά νεβρα, δίχως νάν τους δειλιάσει ο πόλεμος.

Έτσι λοιπόν, όπως είπαμε, οι Λάκωνες ψήφισαν πως κόπηκε ή εϊρήνη και πως άδικούν οι Άθηναίοι, και τότες στείλανε στους Δεσφούς και ρωτούσαν τόν θεό άν καλύτερα να πολεμήσουν κι' εκείνος, καθώς λέν, τους χρησιμοδότησε πως θά βοηθήσει κι' ο ίδιος φωναγμένος ή άφώναχτος.

119. Όμως κι' έτσι προσκάλεσαν ξανά όλους τους συμμάχους θέλοντας να βάλουν και σ' άφτους τόν ζήτημα. Και σαν ήρθαν οι γερόντοι από τά συμμαχικά μέρη κι' έγινε συντυχιά, είπαν κι' οι άλλοι όσα ήθελαν κατηγορώντας οι περισσότεροι τους Άθηναίους και τονίζοντας πως πρέπει ο πόλεμος κι' οι Κορθινοί που κάθε πολιτεία τήν παρακάλεσαν μιá μιá και πριν χωρία νάν τόν ψηφίσει, σηκώθηκαν και τότες (92) τελεφαίοι και τους

92) Τόν και τόν πριν τη λέξη τελεφαίοι θέλει βγάλισμοι.

παρακινήσανε (93) με τέτια λόγια

120. «Τους Λάκωνες τώρα, ώ συμμάχοι, δέν υπάρχει πιά άφορμή να ζαλιζουμε με παράνονα, γιατί ψήφισαν οι ίδιοι τόν πόλεμο και μωσ προσκάλεσαν κι' έμωσ με τέτιο σκοπό (94). Άπό μωσ πάλι σ' όσους δσοκάβανε (95) με τους Άθηναίους »περιττή ή άρμήνια πως χρειαζουονται προσοχή: όσοι »όμως κατοικούν πιό μεσόγια (96) κι' όχι τόπους »περαστικούς, άνάγκη να μαθου πως, ά δέ βοηθήσουν τους κατωμερίτες, θά βρουνε δυσκολότερο »του καρπού τους τόν κατέβασμα και τήν ανταλλαγή πίσω τών όσων ή θάλασσα προμηθεύει της στενριάς. Στενοκέφαλα ως μήν κρινουν όσα λέγουονται »ιδώ σαν τάχα ζένης δουλιές, παρά άν άφισουνε »στην τύχη τους τους κάτου, ως καρτερούν τόν κακό »πως θά φτάσει ως στους ίδιους μιá μέρχ. Όπως »δικά μωσ έτσι άπκράλλαχτα είναι και σύφορα

93) παρόντες. Γράψε παραινούντες.
94) Τά λόγια χρή γάρ ως στό προτιμώνται φαίνονται ζένα.
95) ένπλλάγησαν Ό Διονύσιος ο Άλικαρνασσεάς σωστά συνπλλάγησαν.
96) Τους δέ τήν μεσόγειαν. Νομίζω τους έδ 'ς τήν μεσόγειαν.

στρόβηλο, ρούφουλα, δροσάπια και μεγάλα δεινά και σφοδρές. Ένώ στα μέρη μας την ίδια μέρα και στο ίδιο μέρος μπορεί πολλά χ. τ. μ. να ανεβοκατέβει δίχως να έχουμε πάντα μεγάλες ταραχές στην ατμόσφαιρα.

Έξόν τις περιοδικές αξαξοβαριές έχουμε κι απερίοδες συχνές και δυνατές στους ψυχρούς μήνες και στα βορινά κλίματα.

Γραμές ισοβαρίας ονομάζουμε γραμές που ενώνουν τόπους με την ίδια μέση χρονική αεροπίεση, (μηνιαίτικες και χρονιαίτικες ισοβαρίες. Οι γραμές αυτές σημαίνουν πολύ στη μετεωρολογία με τη βοήθεια τους βρίσκουν τη φορά του ανέμου και τις αλαξοκαιριές που οι άνεμοι φέρνουν.

Ισοβαρομετρικές γραμές λένε τις γραμές που ενώνουν τόπους με τις ίδιες αλαξοβαριές.

(Στάλλο φύλλο τελιώνει)

ΦΩΤΗΣ ΦΩΤΙΑΔΗΣ
ΙΑΤΡΟΣ

ΒΑΙΔΙΚΟΣ ΥΜΝΟΣ ΣΤΟΝ ΙΝΤΡΑ

(Ργδ. 2, 12)

Άφτός που άμα γεννήθηκε πρώτος απ' όλους ήταν Όσοι έχουν νοῦ, που τους θεούς βοηθούσε ή δύναμή του, Θεός που έρόδιζε τη γη και την ούρανία σφαίρα Μι του θυμού του την δρυά, — τούτος άνθρωποι είναι ό [Ίντρα.

Άφτός όπου την άστατη ή γης έχει πλερώσει, Που τά βουνά έσταμάτησε στανάδοσασμα ή μεγάλος, (1) Άφτός όπου άναμέτρησε τές πλατωσιές του άέρας, Κ' έστησε τό στερέωλα — τούτος άνθρωποι είναι ό Ίντρας

Άφτός που τά Έρταπόταμα λεπτίωστε τον Άχη Σκοτό.οντας, (2) και τών βωδιδών του Βάλα τους κρουφύνας Άνοιξε, (3) κι άναψε τη σιά μέσα τές δυό τές πέτρες, (4) Πούνε ληττής στον πόλεμο, — τούτος άνθρωποι είναι ό Ίντρας.

Άφτός που δημιούργησεν δια στη γης κινούνται, Που άφίνισε την τεπεινή φυλή τών σκλαβωμένων, (5) Που τών όχτρών του άγαθά παίρνει καθώς ή παιχτής Τάντιπαλου τά πρώματα, — τούτος άνθρωποι είναι ό Ίντρας.

Άφτός όπουνε τρομερός, και που γι' αυτόν ρωτούν «Που είναι τος;» Και αποθινα δέν είναι άπολογιώνται, Άφτός που του πλέλου του τη προκοπή άφανίζει, — Πρέπει να τον πιστεύεται! — τούτος άνθρωποι είναι ό Ίντρας

Άφτός που του εύλαθητικού, άφτός που του άρρωτιάρη, Που του δόμενου ύμητη, και που του ίερουγού του Είνε προπάτης, άφτός που και του ίλεσ ή του Σύλα (6) Βοηθός είν' ό πεντάμορφος, — τούτος άνθρωποι είναι ό Ίντρας.

δικά τους όσα ύποφασίζονται σήμερα, κι' ός μη εδιτάσονται να προτιμήσουν πόλεμο άντίς ειρήνη(97).

121. »Πολλά μας λέν πως φυσικό είναι να εκερδίσουμε, πρώτα ο πληθυσμός μας ή άνώτερος κι' ή πείρα μας ή πολεμική, έπειτα γιατί όλοι πιωρλά θ' άκολουθούμε τό πρόσταγμα, και τό να-ροφτικό, όπου στέκει ή δύναμή τους, θάν τό άρμα-ετώσουμε με τά μέσα όσα έχουμε ή καθείς μας και με τών Δερφών και της Όλυμπίας τους θησαυρούς. »Γιατί στο χέρι μας είναι νάν τους δανειστούμε, κι' έτσι μ' άνώτερο μιστό να τραθήξουμε τους αναφτες τους τους ξένους; γιατί είναι άγοραστή πτών Άθηναίων ή δύναμη, παρά φυσικά τους. Η εδική μας όμως δέν έχει τόσο φόβο νάν τό πάθει, εδοντας θεμελιωμένη στα παλικάρια μας περισσό-ετερο παρά σε χρέματα. Και με μιά μας νίκη εστη θλασσα, κοντά στο νοῦ, άμείως χαντακώ-νουνται; μά άν πές βασταξουμε, θα γυμναστούμε κι' έμείς με τόν καρπό τά ναφτικά, κι' όταν ή

97) Τα λόγια ανδρών γαρ ως ετι εν καιρω του κεφ. 121 ε.αι υπάλλωμ. Στο κεφ. 120,3 ι-τις άδικεί φηαι ίσως άρκεύθθαι ορκάτου εντι ευτυχία πλεονάξων ίσως ευτυχίαν π ευν άγων. Πρδ. Σοφ. Άντ. 3, το πρδγμα άγειν—παρ' ουέν.

Άφτός που του ύποτάζονται και τεία κ' οι άγελάδες, Τάμξια τά πολεμικά και τών χωριών τά σπίτια, Όπου τόν Ήλιον έπλάσε και τη χρυσήν Αύγούλα, Που τών νερών είναι δδηγός, (7) — τούτος άνθρωποι είναι ό [Ίντρας.

Άφτός που βοήθειε τόν καλού τάντιπαλα φουσατα, Οι άδύνατοι οι πολέμοι, κ' οι πλιό δυναμωμένοι, Κ' οι δυό αναβάτες του άμαξίου ξεχωριστά καθένας, Ό πολεμάρχος κι' ή άμαξιά, — τούτος άνθρωποι είναι ό [Ίντρας.

Άφτός που οι άνθρωποι δίχως του τη νίκη όδ λα- [βαίνουν,

Που τόν καλούν οι άγωνιστές να δώσει προστασία, Που αντίβυζει κάθε όχτρου και δύναμη και τόλμη, Όπου κουνάει τάξίλαφο, — τούτος άνθρωποι είναι ό Ίντρας.

Άφτός που με φαρμακαρές σάτες θανατώνει Όσους μεγάλες και πολλές φορτόνονται άνομιές, Άφτός που του κυριόγνημου δέ συχαρεί τη γνώμη, Πούνε τών Δάσιων ή φρηξιάς, (8) — τούτος άνθρωποι είναι ό Ίντρας.

Άφτός όπου τό Σάμπαρα (9) σαράντα χινοπώρους Άναξητούσε στα βουνά, που έσκότωσε τό δράκο Τό Δάνου, (10) ένώ ξεδίπλωνε τό ροβερό κορμι του, Και τόν έξίπλωσε στη γη; — τούτος άνθρωποι είναι ό [Ίντρας.

Άφτός που σε μιά άμαξα με έφτά άλογα ζεμμένην Προβαίνει, που στο χέρι του κρατεί τίστροπέλακι, Που τους έφτά τους ποταμούς άπόλυσε να ρένε, Που γκρέμισε τό Ράουχιν, (11) — τούτος άνθρωποι είναι ό [Ίντρας

Άφτός που ή γης τόν προσκυνά και τά βουνά τόν [τρέμουν,

Όπου τίστροπαπέλεκο κρατεί με τό βραχίονι, Και με τό χέρι τό πετά, που φχνιρόνεται εταν Τό Σάμα πίνει ή δυνατός, — τούτος άνθρωποι είναι ό Ίντρας.

Άφτός πουνε ύπεράσπιση του Ζίρτη και του Ψήστη(12) Πούνε βοηθός του Θουσιαστή, βοηθός και του Ύμολόγου, Πούνε γι' άφτόν δυνάμωμα κι' ή ύμνος ως και ή Σώμας Και τώρα τούτη ή προσφορά — τούτος άνθρωποι είναι ό Ίντρας [Έστ' που πλούσια άνταμοιβή στους ίερουργούς χαρι- [σεις,

» Ίντρα άκράτησε θεά που άληθινός έσύ είσαι, » ε είλαστε παντοτεινά με σίνα φιλιωμένοι Και πρόβουλοι στες σύνξες πολλοί κι' άντρειωμένοι] (13)

(1) Οι Ίνδοί, έτσι τουλάχιστο λέει ή νεώτερη μυθολογία τους, έπίτευαν πώς μία φορά τά βουνά είχαν φτερά, έπετούσαν γοργά κ' ένα με τάλλο έκρούσαν.(2) Τα Έρτα-πόταμα είναι ή Ίνδος και οι παραπόταμοί του. Οι δράκοντες έβ-ιστούσαν στα βουνά άλυωτα τά χιόνια κ' έστιφαν έτσι τους ποταμούς. Ό Ίντρας τους έδικησε και έσκότωσε τόν πρώτο τους τόν Άχη, που άλου όνομάζεται Βήρας. 3) Άλλο κτισθώμα του θεού είναι ό σκοτωμός του δράκοντα Βάλα που, καθώς ή Ίηρούνης, είχε κρουμένες τές ίπερίφημες άγελάδες του. (4) Η μυθολογική περιπέτεια μας είναι άγνωστη. Πολλοί Ίνδολόγοι εξηγούν πώς έδώ πέτρες είναι

»πιστήμη μας τους φτάσει, τότες πιά — πώς γίν-νεται; με την παλικαριά μας θάν τους σπάσου-με. Γιατί τό δώρο μας τό φυσικό δέν τό άποχτούν άφτόι με τη σπουδή της επιστήμης τους τό πλεο-νέχτημα(98) ή γύμναση έμας μας τό χαρίζει(99). 122. »Έπειτα έχουμε άνοιχτά κι' άλλα στρα-ετικά πόλεμου, καθώς τών συμμάχων τους άπόσταση » — κι' άφτό θα πεί κοπή τών πόρων που τους δυ-νναμώνει — κι' όχρωμό μέσα στον τόπο τους, κι' »άλλα όσα από πριν άδύνατο να προβλέψεις. Τι »σπανια ή πόλεμος βαδίζει μ' όρισμένο πρόγραμμα, »παρά μονάχος του μηχανέβει τά πιδό πολλά όπως »άπαιτεί ή φορά.

124. »Ωστε από παντού άφού καλή μας εί-ννι (1) του πολέμου ή έλπίδα (2), μην άργείτε να 98) δ — προύχουσι. Άντις ή γράψε φ, λέγεται πρ ύχω τινί.

99) Τα χι-ήματα δέ ως στο πάσχειν δέν είναι του Θουκούδη μήτε τχ εν φ ή μιν ως στο τέλος του κεφ. 123, Τό ξίνο χέρι το δείλνει ή λέξη άστου ά τις πόλις. 2ε κεφ. 123 εντις εθος έπρεπε ήθος' μά ίσως τό λάθος ε.αι: του νοθεφτή

1) ύμιν. Γριψ ήμιν. 2) Τα λόγια και ήμιν ως εντι ιδιώταις είναι. κα-θώς; και πικακίτου εντις δ' απ' αυτού ως στο άκίν-δυνον, δέ φαίνονται του Θουκούδη.

τά σύγνερα και σια ή ύστραπή. (5) Ό ύμνος πουτος είναι ποίημα της εποχής; που οι Άριοι κατακτητές της Ίνδίας, έπολεμούσαν άκόμα με τις ντόπιες φυλές, τές ύπό-ταξαν και τές εξιγένησαν. (6) Ό Σώμας είναι τό μεθυ-στικό ζουμι της Άσ-ληπιξιάς, (Asklepias acida) που οι Ίνδοι τό λάτρουν, όπως και οι Έλληνες τό Διόνυσο' ή τρόπος του Σώμας ήταν ίερουργία, και ίερουργοί οι άλειστές του φυτού. Θεός και άνθρωποι τό όρίγονταν και μάλιστα ή Ίντρας που συχνά έμεθούσε μ' εκείνο. (7) ή Ίντρας είναι θεός της βροχής, όμβριος Ζεύς. (8) Τάξη δαιμόνων (9) Κάποις όριτοδάρμονας. (10) Άλλη τάξη δαιμόνων. (11) Άλλος δαιμόνας που ήθέλησε να πολεμήσει στον ούρανό τους θεούς. (12) Στες θυσίες της Βαδικής εποχής ένας ίε-ρουργός έξερε τό Σάμα, ένας άλλος έψανε στη φλόγα λω-μένο βούτυρο, ένας τρίτος έπρόσφερε τά σφαχτά και ένας τέταρτος ύμολογούσε τους θεούς. (13) Πολλοί Ίνδολόγοι νομίζουν τη στροφή νεώτερη απ' τές έπίλοιπες. Ό ύμνος ψάλλεται από τους βραχμάνους; που εύκίωνται να είναι πάντα άνώτεροι από τους άλλους.

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

ΘΘΩΝΙΣΜΟΣ

Άπό πέρσιν ή Όθων είναι της μόδας. Ένα άνδ-γνωσθμα στην έφημερίδα, «ή ίστορία και τ' άνέκδοτα του Όθωνος και της Άμαλίας» κ' έπειτα ή Κατο-χή του κ. Βώκου έφεραν τόν Όθωνα στη μόδα κι' από τότε κυριαρχεί στα προγράμματα τών θεάτρων και γεμίζει παράδες ήθοποιούς και συγγραφείς

Ένα καφενετό στο δρόμο τών Πατησιών όνομά-στηκε «Όθων», ίσως να βαφτίστηκε τό ίδιο και κα-νένα γαλατάδικο ή μπακαλίκο.

Αύριο θα βγούν κολλάρα, κραδάτες, καπέλλα του Όθωνος κ' έχει ή θεός. Για την ώρα όμως κα-πέλλο του Όθωνος σημαίνει συνομιλικό με τό ψα-θάκι του κ. Ζαμν.

Και φέτος ή Όθων είναι στις δόξες Του. Νέο έργο τόν έχει πάλι για ήρωα και τραβάει τόν κο-μμάκι στο θέατρο της Νεαπόλεως, κι' άκούς μάλι-στα να συμβουλευούν τόν τολμηρόν εκείνο που θα όμολογύσε ότι δέν τόν είδε.

— Πρέπει να πάς, φίλε μου, είναι έργο έθνικής σημασίας. Θα ιδής τόν Όθωνα με τη φουντανέλλα του, δέν ξέρεις πώς του μοιάζει. Έγώ όμως που τόν έγνωρίσα και μάλιστα από πολύ κοντά...

Κι' άρχίζει να διηγείται τί του συνέβη μιά φορά στα 54, και στα λόγια του κρυβεται μιά άπορία, πώς ξεχάσανε να τόν άνεδοσιουν στη σκηνή, αυτόν που είχε φάι ψωμί κι' άλάτι με τόν άεμνηστο βασιλιά.

— Έπειτα παραλέψανε ένα σωρό σπουδαία γε-γονότα, έξακολουθεί. Μήπως έρχονται οι εύλογημέ-νοι να μ' έρωτήσουν ;

»βοηθήστε τους Ποτειδεάτες, δικούς μας Δωριέους »πολιορκημένους τώρα από Ίωνες — πρῶμα αντίθετο »πριν — και να τρέψτε στο λεπτερωμό τών άλλων »γιατί, άν καρτερούμε, άλλου δέ θα τελιώται (3) »ίσις παρά, όπως μερικοί μας βλαφθήκαμε, να πά- »θουμε τά ίδια κι' όλοι οι λοιποί σε λίγο, ότα δεί- »ξει φανερά ή άκαρπη άφτη συντυχία την άτολ- »μηιά μας. Η άνάγκη φωνάζει, ή συμμάχοι, πιστέ- »ψτε μας, κι' έτσι, δίχως διασταγμό μήπως ή στρα- »τηγική μας δέν πετύχει, ψηφίστε τόν πόλεμο, χω- »ρίς να φοβηθείτε της στιγμής τά δεινά, που όμως »πτάζουν ειρήνη κατόπι σταθερή. Η πολιτεία άφτη »που στήθηκε δυνάστης, γιά όλους, να ξέρτε, στή- »θηκε τό ίδιο, κι' όπως σκλαβώσε ως τώρα μερι- »κούς μας, έτσι στοχαζεται να μξ σκλαβώσει ό- »λους. Όμπρός λοιπόν κι' έμείς να τή σπάσουμε και »του λοιπού κι' έμείς να ζούμε πιά ξιγνιαστοι και »να λεπτερωθούν κι' οι άλλοι. Έλληνες οι σκλαβω- »μένοι τώρα».

Σάν έτσι μίλησαν οι Κερθινοί. 125 Κι' οι Λά-κωνες, άμα άκουσαν κάθε γνώμη, έβαλαν τό ζήτημα σ' όλους τους συμμάχους, ζητώντας ψήφο από κάθε

3) Τό κείμενο χαλασμένο. Ίσως ως ούδέν εντι άλλο ή ένδέχεται.

Αναποφάσιτος, λέει, ο Όθων. Κολέ που βρέθηκε; θυμούνται ένα χαρακτηριστικό επεισόδιο. Είχε πάει να παρουσιασθή στο βασιλέα κάποιος βουλευτής, που από κυβερνητικός είχε γίνει αντιπολιτευόμενος. — Δέ μου λέτε, τον ρωτάει ο Όθων με τα μάτια άγριεμένα, επήγατε και σεις με το κόμμα των έχθρων μου; — Δηλαδή, άρχισε να μουρμουρίζει ο βουλευτής, ο ένα ζήτημα έτυχε να συμφωνήσω με την αντιπολίτευση...

— Σιωπή, βροντοφωνάζει ο Μεγαλειότατος και τραβάει το σπαθί του...

Ο βουλευτής τὸ κόβει λάσπη, κατακυλάει σαν άστραπή τις σκάλες. Κι' ο βασιλιάς άπόκοντα, με τὸ σπαθί γυμνό. Τρεχάλα ο βουλευτής, τρεχάλα ο βασιλιάς Τέλος πάντων, να μη σάς τὰ πολυλογώ, του ξέθύγε... Είχε φτάσει ο Όθων ως τὰ προπούλαια του Παλατιού· δέν μπορούσε να βγῆ παρά έξω...

— Κερατά, έφώναξε, έβαλε τὸ σπαθί στη θήκη και ανέβηκε στο γραφείο του λυσσασμένος από θυμό.

Κι' έπειτα λένε πως δέν είχε θέληση...

Σας δίνω τὸ λόγο μου, πως αυτά που δηγήθηκα τ' άκουσα με τὰ αυτιά μου από άνθρωπο που θεωρεί τον εαυτό του την αυθεντικότερη πηγή για την Ιστορία του Όθωνος και γι' αυτό άκριδώς είναι ένθουσιασμένος που παίζουν έργα τραδηγμένα από αυτή την εποχή.

Έμαθα πως τοιμάζεται ο «Όων έξόριστος» και έτσι θα συμπληρωθή η τριλογία. Και ύστερα πάλι απ' άρχής τῆ βιογραφία Του, ως που να πάθει όριστική έξωση κι' από τὰ προγράμματα των θεάτρων.

Τὸ ιστορικό δράμα που παίζτηκε την περασμένη βδομάδα έγινε άφορμή ενός λυπηρού επεισοδίου που είχε και τ' άνάποδά του.

Α'. Τὰ ποσοστά από την είσπραξη των λεφτών τὰ παίρνανε και οι δύο συγγραφείς, ένφ' την είσπραξη του ξύλου την άνάλαβε ένας μονάχα!

Και Β'. Την έπίκριση του έργου άντι κριτικού θεάτρου την έκαμαν Κριτικοί από την Κρήτη!

A. M.

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΤΟΥ ΊΨΕΝ

Η ΚΥΡΑ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ*

Καλό μου φαίνεται να πούμε μερικά λόγια στους αναγνώστες του «Νουμά» για τὸ έργο αυτό του Ίψεν, τώρα που θα παιχτή για πρώτη φορά σ' Ελληνική σκηνή, σε λίγες μέρες, από τὸ θέατρο του Οίκονόμου.

*) Σ.Ν. Το έργο αυτό μας στάλθηκε για να μπει στο περκαμένο φύλλο, μα έπειδή η ύλη είχε κλονιστεί τὸ δημοσιεύουμε σήμερα.

πολιτεία ανεξάρτητα, μικρή ή μεγάλη· κι' οι πιο πολλοί ψηφίσανε να κηρυχτεί ὁ πόλεμος. Όντας όμως άνέτοιμοι, είχαν άδύνατο να κινήσουν άμέσως σύμφωνα με τὸ ψήφισμα, παρά χωριστήκανε συναγρικημένοι να ποριστέι ὁ καθένας (4) τὰ σκόπιμα δίχως άναβολές. Ός τόσο, ως να προμηθεφτούν τὰ χρειαστά, κάθηκε άν ὄχι ένας χρόνος, μα εκεί κοντά (5), και μόλις τότε πιάσανε φανερά τὸν πόλεμο και πάτησαν την Άττική.

126. Στο μεταξύ στέλνανε στους Άθηναίους κι' έκαναν παράπονα, με την ιδέα να βρουν ὄσο γίνεται μεγαλύτερη άφορμή πολέμου, άν τυχόν δέ συνακουστούν. Και πρώτα έστειλαν οι Λάκωνες γερόντους κι' απαιτούσανε να διώξουν οι Άθηναίοι τὸ μολυσμὸ τῆς θεάς. Ο μολυσμὸς εἶταν κάτι τέτιο. Ζούσε άλλοτες κάποις Άθηναίος με τ' ὄνομα Κύλωνας, Όλυμπιονίκης, άθρωπος από άρχοντικό γένος και πλούσιος, παντρεμένος κόρη του Θεαγένη του Μεγαρίτη, που στην τότε εποχή δυνάστεβε στα Μίγαρα. Άφτός ρώτησε τὸ Δερφικό μαντείο, κι' ὁ

4) Έκάστοις. Ο Nattmann σωστά έκάστους.
5) Κ' εδώ κάποιο λάθος. Άντίς μὲν οὐ διετρίβη έλασσόν δέ ίσως ὁ Θεουκιδής έγραψε μόνον οὐ διετρίβη.

Τὸ έργο αυτό είναι από τὰ νεώτερα δράματα του Ίψεν και γραφτηκε στα 1888 μετα τὸ Ρόσμπερ και πριν από την Έδα Γκάμπλερ. Παίχτηκε για πρώτη φορά στη Χριστιανία στις 12 του Φλεβάρη του 1889 και μετα λίγες μέρες άμέσως στο Βασιλικὸ θέατρο τῆς Κοπενάγης. Μετα παίχτηκε στο Βάιμπερ και διάφορα άλλα Γερμανικά θεάτρα και ακόμα ύστερα από καιρό στο Γαλλικὸ «Theatre de l'Oeuvre». Η υπόθεσή του με δύο λόγια είναι αυτή:

Ένας γιατρός, κομάντι περασμένος στην ηλικία και χῆρος με δύο κόρες άρκετά μεγάλες, από τὸν πρώτο του γάμο, παίρνει μιὰ νέα γυναίκα ύστερικιά και νεβρικιά, την κόρη ενός φαροφύλακα.

Φυσικὸ είναι ὅτι σ' ένα τέτιο γάμο μιὰ νέα γυναίκα δέ βρήκε εκείνο που πόθησε, τὰ ὄνειρά της δέν ξεπληρώθηκαν. Έκει είχε υποσχεθῆ να γίνῆ άλλουνού γυναίκα, ενός ναφτικου που κάποτε είχε περάσει από κει μ' ένα βαπόρι. Σ' αυτόν ζωντάνεθαν όλα τὰ παλιά ὄνειρά της.

Και να σου αυτός φανερώνεται μιὰ μέρα για να ζητήσει ὅ,τι του άνήκει, τῆς ύπόσχεσης την εκπλήρωση.

Η γυναίκα ένω απ' τῆ μιὰ μεριά δέ θέλει να πάη μαζί του, γιατί βρίσκει ὅτι έχει καθήκοντα, είναι νόμιμη γυναίκα άλλου, από την άλλη τραβιέται από τὸν ξένο, παρασέρνεται, μένει δίχως θέληση και φτάνει ίσα με τὸ σημείο να ζητήσει από τὸν άντρα της να διαλύσουν τὸ γάμο για να φύγῆ μ' αυτόν.

Μα στα ύστερα ἡ άγάπη του άντρός της νικαέι. Τῆς λέει να πάη ὅπου θέλει γιατί βλέπει ὅτι άν ἡ λαχτάρα της μέινῆ άπλήρωτη θα βάλῆ σε κίνδυνο την ύπαρξή της, την άφίνει λεύτερη να κινή ὅ,τι ποθεῖ, τῆς δίνει ὀλόκαιρη την εὐθύνη τῆς πράξης της.

Τότε εκείνη, όταν αιστάνεται ὅτι είναι πιὰ λεύτερη και υπεύθυνη, όταν καταλαβαίνει μέσα σ' αυτή τῆ θυσία τὸ μεγάλο του άντρός της έρωτα, τότε άμέσως αλλάζει γνώμη και λέει του ξένου να φύγῆ.

Τώρα πλάθει μιὰ νέα ζωή, τώρα αιστάνεται άγάπη για τὸν άντρα της ὄσο κι' αυτός γι' αυτή, τώρα θ' άγαπήτῆ τις δύο του κόρες σὰ δικές της.

Άν μας έλεγε κανείς την υπόθεση χωρίς να διαβάσουμε ἡ να δούμε τὸ δράμα, θα τῆ βρίσκαμε τόσο

θεός του χρησιμοδότησε πὸς στοῦ Διὸς τῆ σκόλη τῆ πιὸ μεγάλη ν' άρπάξει των Άθηναίων την άκρόπολη. Πῆρε λοιπόν κάποια δύναμη από τὸ Θεαγένη, έπεισε και τὸς δικούς του ν' ακολουθήσουν, και σαν ἤρθαν τὰ Όλύμπια τὰ Πελοποννησιώτικα, άρπαξε την άκρόπολη με σκοπούς δυναστικούς, θαρρώντας πὸς άφτῆ είναι του Διὸς ἡ σκόλη ἡ πιὸ μεγάλη και πὸς δέν του εἶταν ξένῆ, άφου νίκησε Όλυμπιακόνς άγώνες. Μα (6) άν ὄμως έλεγε ὁ χρησμὸς και τῆς Άττικῆς τῆ σκόλη την πιὸ μεγάλη ἡ άλλου πουθενά μέρους, άφτὸ μήτε εκείνος σταθήκε να καταλάβει μήτε ὁ Θεός τὸ δῆλωνε—γιατί γιορτάζουμε και στην Άθήνα τὰ Διάσια που λέν ὄξω από τῆ χώρα, γενική σκόλη πολὺ μεγάλη του Δία του Μελίχιου όταν (7) πολλοί θυσιάζουν ὄχι σφαχτά, παρά κάτι (8) προσφορές δικές τους ντόπιες—μα θαρρώντας πὸς ξέρει καταπαίαστηκε τῆ δουλιά. Κι' οι Άθηναίοι μόλις έμαθαν τὸ κίνημα, τρέζανε ὄχι τις έξοχες σύψυχοι νάν τὸς χτυπήσουν, και καρτερών-

6) Τὰ λόγια εἰ δέ εν τῆ Άττικῆ ὡς στα έπεχειρίσθ τῆ έργῳ μου φαίνονται νόθα.
7) εν ἡ πανδημεί. Νομίζω πανδημεί εν ἡ
8) Θύματα έπιχώρια. Ο Σχολιαστῆς σὰ να βρήκε θύματ' άττα έπιχώρια.

άπλη, ὄστε θ' άπορούσαμε πὸς είναι δυνατὸ τὰ διάφορα επεισόδια που φέρνουν τὸ τελειωτικὸ ξέσπασμα να κρατούν τὸ ενδιαφέρον του αναγνώστη ἡ του θεατῆ σε πέντε ὀλόκαιρες πράξεις.

Κι' ὄμως τὸ ενδιαφέρον γίνεται από στιγμή σε στιγμή περσότερο και τὸ δράμα άρχίζει να μας μαγέθη, ὄπως μάγεθε ἡ θάλασσα την ἡρώισσά του.

Ίσως, και τὸ λέω μ' έπιφύλαξη γιατί είναι ὄλως διόλου άτομική μου γνώμη, τὸ δέσιμο του δραμάτου, χωρίς να είναι χειρότερο βέβαια από άλλων δραματικῶν, δέν είναι ὄμως από κείνα τὰ δεσίματα που μας έχει συνηθισῆ ὁ Ίψεν σε άλλα νέα δράματά του, ὅπου τὰ πρόσωπα περσότερο κουνιούνται στη σκηνή παρά μιλάνε, μα, ίσως γι' αυτό, είναι από πολλὰ απ' αυτά ὀραιότερο, ποιητικώτερο και έχει και κάποια ξεχωριστῆ γοητεία.

Τούτο ὄμως δέ θα πῆ ὅτι και τὰ διάφορα επεισόδια δέν είναι σφιχτοδεμένα με την υπόθεση και ὅτι γίνονται έτσι για ποικιλία, ὄχι βέβαια, γιατί τὸ ένα φέρνει τ' άλλο τοιμάζοντας τῆς λύσης την τελειωτικῆ στιγμή. Και ένεργούνε σ' αυτή με τις πράξεις τους, τις σύμφωνες με τις προτίμησες και τὰ νοήματα των ζωντανά ζωγραφισμένων χαρακτήρων τους, τὰ πρόσωπα του δραμάτου, που μας δείχνουν σύγκαιρα και την περικυκλωτά που ζούσε ἡ Έλλιδα, ἡ κυρά τῆς θάλασσας, εκείνα τὰ πρόσωπα που θα μας φαινόντουσαν πολλὰ και περιττά, και ὅτι παρατραβούνε με τὸς διαλόγους τους την υπόθεση, άν ρίχναμε στο δράμα μιὰ μόνῆ άπρόσεχτη ματιά.

Και ὄλα αυτά σ' ένα διάλογο που τίποτα δέν μποδίζει να είναι φυσικός, γοργός και ποιητικός μαζί, γιατί μέσ' απ' τὰ συνηθισμένα τῆς καθημερινῆς ζωῆς λόγια νοιθούμε τὸν ποιητῆ να πλανιέται στις φιλοσοφικές και κοινωνικές του ιδέες που τόσο καλά ξέρει να τις φωτίζει με του συμβόλου τῆ γοητεία.

Άπό την άρχῆ τῆς πρώτης πράξης άμέσως νοιθούμε κάτι: να μας συνεπαίρῆ και σαν άέρας πρίμος να μας ὀδηγήῆ στις Έλλιδας τὸς πόθους και τὸς καημούς.

Βλέπουμε τὰ δύο κορίτσια που στολίζουν τὸ σπίτι και τοιμάζουν μιὰ γιορτῆ για τὰ γενέθλια τῆς πεθαμένης μητέρας τους. Σε λίγο ἡ Έλλιδα θα ῥθῆ να δῆ ὄλα αυτά, αυτή ἡ νέα γυναίκα που ὄλλως είχε φανταστῆ. άλλα έπιθύσεε όταν αντί-

τας γύρω τὸς πολιορκούσαν. Μα έπειδῆς περνούσε καιρός και τὸ καρτέριμα τὸς ζήμιωνε, έφυγαν οι πιο πολλοί τους, άφίνοντας τὸ φύλαγμα κι' ὄλα τὰ πάντα στα χέρια των έννιὰ άρχηγῶν, μ' άπόλυτη έξουσία νάν τὰ σταζουν ὄπως στοχάζονται καλύτερα. Γιατί τότες τις περισσότερες δουλιές του κράτους τις φρόντιζαν οι έννιὰ άρχηγοί. Κι' οι πολιορκημένοι με τὸν Κύλωνα βρίσκόντουσαν άσκημα από στέρηση ψωμιού και νερού. Έτσι ὁ Κύλωνας με τὸν άδερφὸ του ξεκόβουν οι άλλοι, καθώς εἶταν στενοχωρημένοι και μερικοί τὸς μάλιστα πέθαιναν τῆς πείνας, καθίζουν πρόσπεφτοι στο βωμὸ τὸ μέσα στην άκρόπολη. Οι έπιφορτισμένοι τότες τὸ φύλαγμα, θαρρώντας τὸς πὸς πέθαιναν μέσα στο ναὸ, εἶπανε να σηκωθοῦν με τὸν ὄρο πὸς δέ θάν τὸς πειράζουν τὸ παραμικρό· μα έπειτα τὸς πῆγαν και τὸς θανάτωσαν. Μερικούς (9) μάλιστα τὸς έξέκαναν, όταν κατὰ τὸ κατέβασμα τρέζανε να καθίσουν στους βωμούς τὸς αφιερωμένους στις Σεμνές Θείωνες. Άπό τούτο εἶταν γνωστοί ὡς οι μολυσμένοι κι' άμαρτωλοί τῆς Θεάς, κι' εκείνοι και τὸ γένος τους. Άφτὸς τὸς μολυσμένους τὸς ξέρισαν μιὰ

9) Τὰ λόγια καθεζομένους δέ τινας ὡς στα εν τῆ πόλει μου φαίνονται νόθα.

κρυζε τὴ θάλασσα ἀπὸ τὸ Φάρο πού ὁ πατέρας της εἶταν ἐπιστάτης καὶ τὸ μάτι της χανότανε στοῦ ὠκεανοῦ τ' ἀτέλειωτα.

Ἡ θάλασσα καὶ τὰ ὄνειρά της εἶχαν γίνῃ ἓνα.

Ποτὲ δὲν εἶχε ταξιδίψη, ἀλλ' ἴσως γι' αὐτὸ περισσότερο ἢ θάλασσα τὴν τραβοῦσε πρὸς τὸ ἄγνωστο, τὴν τραβοῦσε καὶ σύγκαιρα τὴν τρώμαζε.

Ἐκεῖ στὸ φάρο, μέσα τὰ ὄνειρά της, γνώρισε καὶ τὸν ἄνθρωπο πού τοῦ ὑποσχέθηκε νὰ γίνῃ δικιά του. Καὶ τὴν ὑπόσχεση τὴν ἔδωσε τὴν ἴδια τὴ βραδυὰ πού αὐτὸς σκότωσε τὸν καπετάνιο του, ἐνῶ τὰ ἔξερε αὐτὴ! ὅλα, τῆς εἶχε πῆ ὁ ἴδιος.

— Καὶ σ' ἓναν τέτιον ἄνθρωπο ἔδωκες ὑπόσχεση; Τῆς λέει ὁ ἄντρας της, ὅταν τοῦ κάνει αὐτὲς τίς ξομολόγησες.

— Δὲν μποροῦσα νὰ κάνω κι' ἄλλιῶς, ἤμουνα δίχως θέληση μπροστά του, μὲ τραβοῦσε καὶ μὲ τρώμαζε σύγκαιρα.

Καὶ α' τὸς λοιπὸν σὰν τὴ θάλασσα...

*

Ἐπειτα παρακάτου λέει, ὅτι μιλοῦσανε μαζί οἱ δύο τους ὅπου κι ἂν βρισκέντουσαν μόνον γιὰ τὴ θάλασσα, γιὰ τὰ μπουρίνια, γιὰ τίς σκοτεινὲς βραδιές, μὰ καὶ γιὰ τίς μπουνάτσες καὶ γιὰ τίς λιόλουστες μέρες. Ὑστερα λέγαν γιὰ τίς φάλαινες, τίς φῶκες, γιὰ τοὺς γλάρους, τὰ σκυλόφαρα καὶ γιὰ ὅ,τι ἄλλο βρίσκεται στὸν ἀπέραντο ὠκεανό.

— Καὶ τότε μοῦ φαινότανε, λέει ἡ Ἑλλίδα, ὅτι ὅλα αὐτὰ τὰ ὄντα θὰ εἶναι ἀπὸ τὴν ἴδια γεννιά πού εἶναι καὶ αὐτὸς.

— Καὶ γὼ στὸ τέλος νόμισα, ὅτι καὶ γὼ εἶμουν τοῦ ὠκεανοῦ πλάσμα.

*

Τώρα τρία χρόνια παντρεμένη μέσα στοὺς τέσσερεις τοίχους τοῦ σπιτιοῦ της, ὅπου μόνον ψάρια τοῦ γλυκοῦ νεροῦ βλέπει μέσα στὸ ψυροτρόφι, ἄλλο δὲ σκέφτεται παρὰ τὴ θάλασσα καὶ τὸ παλιό της φίλο μ' ὅλα τὰ δέκα χρόνια πούχει νὰ τὸν δῆ. Δὲν μποροῦσε νὰ συνηθίσῃ σ' αὐτὴ τὴν καινούργια κατάσταση.

— Δὲ σοῦ φαινόταν ὅτι τὰ μάτια τοῦ παιδιοῦ μας, πού πέθανε λίγους μῆνες ὕστερα ἀπὸ τὴ γέννα του, μοιάζαν μὲ τὴ θάλασσα, ἔλλαζαν τὸ χρῶμα τους ὅπως ἀλλάζει καὶ κελίη τὸ δικό της;... Μοιάζαν μὲ τὰ μάτια κεινοῦ.

φορὰ οἱ Ἀθηναῖοι, καθὼς ὕστερα κι' ὁ Κλεομένης ὁ Σπαρτιάτης, συμπράττοντας μὲ τὸ ἀντίθετό τους κόμμα σ' ἐποχὴ περισπασμῶν, κι' ὄχι μοναχὰ ξόρισαν τοὺς ζωντανούς, παρὰ ξέθαψαν καὶ τῶν πεθαμμένων τὰ κόκκαλα καὶ τὰ πέταξαν ὄξω ἀπὸ τὰ σύνορα.

127. Ἀπὸ λοιπὸν τὸ μολυσμὸ ἀπαιτοῦσαν οἱ Λάκωνες νὰ διωχτεῖ τάχα ἀπὸ ζῆλο πρὸς τὸ θέλημα τῶν θεῶν (10), ἀληθινὰ ὅμως ἐπειδὴ ἤξεραν τὸν Περικλῆ τοῦ Ξανθίππου πὼς τὸν ἀγγίξε ἀπὸ τὸ μέρος τῆς μητέρας του καὶ νόμιζαν πὼς, ἂν ἀπὸ τὸς ξοριστεῖ, θὰ βροῦν ἀντίκρου μαλακώτερους τοὺς Ἀθηναίους. Ὅχι πὼς περίμεναν καὶ τόσο νὰ πάθει τίποτα τέτιο, ὅσο θαρροῦσαν θὰν τὸν κακοθάλουε μὲ τοὺς πατριώτες τους, πὼς τάχα μέρος χρωστοῦν τὸν πόλεμο καὶ στὸ δυστύχημά του. Γιατὶ ὄντας ὁ σημαντικώτερος τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀθηναίου καὶ κανονιστῆς τῆς πολιτικῆς τοῦ τόπου ἀντίστηκε αἰώνια στοὺς Λάκωνες, καὶ δὲν ἔβρινε καμιὰ παραχώρηση, παρὰ ἔσπρωχνε τοὺς Ἀθηναίους στὸν πόλεμο.

A. Π.

40) Τυτὸς θεοξ. Νομικῶ τῆ β.φ.

— Ποτὲ δὲ θὰ μπορέσω, πρέπει νὰ τὸ καταλάβῃς τώρα, νὰ γίνω ἡ πραγματικὴ γυναίκα σου, λέει τ' ἄντρας της.

*

Ἐδῶ βλέπουμε πάλι σ' αὐτὸ τὸ δρῆμα τὴν κυρίαρχη ἰδέα τοῦ Ἴψεν γιὰ τὴν ἐλευθερία τοῦ ἀτόμου, μιά ἐλευθερία πού πρέπει παντοῦ σ' ὅλες τῶν ἀθρώπων τίς σχέσεις νὰ ὑπάρχη καὶ ἀκόμα περισσότερο στὸ γάμο πού κανονίζει τὴ σχέση δυὸ ἀθρώπων γιὰ δὲλακαίρη τὴ ζωὴ.

Τὴ λευτεριά ἀγναντέβει καὶ ἡ Ἑλλίδα ὅταν κοιτάζει τὴ θάλασσα, τὸ ἀπεριόριστο αὐτὸ στοιχεῖο πού ὅλη τὴ γῆς περικυκλώνει καὶ ὅλο τὸν κόσμον ἔχει δικό του.

Ἡ θάλασσα εἶναι ἐκείνη πού σκορπάει μὲ τοῦ πολιτισμοῦ τὴν πρόοδο σ' ὅλη τὴν οἰκουμένη τὴ λευτεριά. Αὐτὴ μὲ τὸ θυμὸ της καταστρέφει ὅ,τι ἐμπόδιο βρεῖ μπρὸς της. Κανένας καταχτητῆς δὲν μπόρεσε οὔτε ἓνα κομάτι της νὰ κανῆ δικό του τὰ κόματα, θὰ παράσσερναν κάθε σημάδι πού θ' ἔδειχνε τὰ σύνορα στὰ νερένια του βασιλεία.

Εἶναι πάντα λευτεριὴ γιατί ἔχει τὴ λευτεριά μέσα της.

Θάλασσα θὰ πῆ λευτεριά.

Ἄλλὰ καθὼς ἡ θάλασσα ἐνῶ σὲ βάζει σὲ πειρασμό, σὲ τραβάει καὶ σὲ σέρνει στὸ ἄγνωστο, σύγκαιρα σὲ τρώμαζει μὲ τοὺς κινδύνους της καὶ τὴν ἀτέλειωτη ἔχτασή της, ἔτσι καὶ ἡ λευτεριά ἐνῶ ἀπὸ τὴ μιά μεριά σὲ βάζει σὲ πειρασμό σὲ τραβάει καὶ σὲ παρασέρνει, ἀπὸ τὴν ἄλλην ὅταν συλλογιστῆς τίς διαφορὲς δυσκολίες, ὅταν σκεφτῆς τίς διαφορὲς εὐθύνες, ὅλα αὐτὰ πού σὰ Μοῖρα τὸν ἄνθρωπο βαραινουν, ἄμέσως ἔρχεσαι στὰ σύγκαλά σου.

Ἡ ἐλευθερία γίνεται ἐλευθεριότητα γιὰ ὅποιον δὲν ξέρει νὰ λογαριάσῃ καλὰ ὅλες της τίς συνέπειες, λέει κάπου ἄλλου ὁ Ἴψεν.

*

Καὶ νὰ τώρα στὴν Ἑλλίδα, τὴν Κυρά τῆς Θάλασσας, φανερώνεται ὁ παλιὸς φίλος, ὁ ναυτικὸς ἐκεῖνος πού στὰ μάτια της φαινόταν ὅτι βγαίνει ἀπὸ τὴ θάλασσα, γιὰ νὰ τὴ λευτερώσῃ καὶ νὰ τῆς δείξῃ τὸ ἄγνωστο.

Εἶναι ἡ στιγμή αὐτὴ, στιγμή τρώμου ἀρχαίας τραγωδίας. Ἡ δρᾶση πού ἴσα μὲ τώρα μὰς παραέρνει, μὰς τραβοῦσε, τώρα μὰς τρώμαζει, παίθα-

νομε καὶ μεις στὸ φνέρωμα τοῦ ξένου κάτι ἴδιο σὰν τὴν Ἑλλίδα.

Τὸ πρόσωπο ὅμως αὐτὸ, ὅσο συμβολικὸ καὶ ἂν φαίνεται, ὅσο καὶ ἂν συμβολίζῃ τὸν ἀπαιτητῆ τῆς λευτερίας τοῦ ἀτόμου, τὸ φέρνει ὁ Ἴψεν τόσο φυσικὰ καὶ τόσο καλὰ προετοιμαζέει τὴν εἰσοδὸ του, ὥστε δὲ μὰς κάνει τὴν ἐντύπωση τοῦ ἀφύσικου. Ἄν μάλιστα σκεφτοῦμε, ὄξω ἀπὸ τὰ σύμβολα, ὅτι αὐτὸς εἶναι ναυτικὸς, ἓνας ἄθρωπος πού πάντα στὴ θάλασσα ἐζήσε, μακρὰ ἀπὸ κάθε κοινωνικὸ περιορισμό, θὰ δοῦμε ὅτι δὲν εἶναι καθόλου παράξενο αὐτὸς νὰ γυρίζῃ καὶ νὰ ζητᾷ τὴν ἐκπλήρωση τῆς ὑπόσχεσης, πού πῆρε ἀπὸ μιά γυναίκα μιά μέρα σὲ μιά ἄκρη γῆς πού βρεχόταν ἀπὸ τοῦ ὠκεανοῦ τὰ κύματα. Πρέπει κανεὶς νὰ ζῆσῃ μὲ τέτιους ἀθρώπους γιὰ νὰ δῆ πόσο ἡ ἀφέλειά τους τρέχει μπρὸς ἀπὸ τὴν ἀποφασισμένη πρόοδο τῶν γραμματισμένων. Δὲ βασανίζουν πολὺ τὰ πράματα, γι' αὐτοὺς δὲν ὑπάρχει ἀπόφαση παρὰ ἐχτέλεση. Αὐτὸ ζητᾷ καὶ ἡ δουλειά τους.

Μόλις φανερώνεται, ἡ Ἑλλίδα, καθὼς εἶπαμε, τραβιέται καὶ μένει δίχως θέληση, ἀλλ' ἴσα μὲ τὴ στιγμή πού ὁ ἄντρας της τῆς δίνει τὴ λευτεριά καὶ τὴν ἀφίνει ν' ἀντικρύσῃ μονάχη της ὅλες τίς συνέπειες καὶ τίς εὐθύνες. Τότε ἀφίνει στὴ μπάντα κάθε ὄνειρο καὶ λέει τοῦ ἄντρας της:

— Τώρα εἶμαι δικιά σου, γιατί ἔρχομαι σὲ σῖνα θεληματικὰ, τώρα εἶμαι λευτεριή, μπορῶ νὰ διαλέξω. εἶμαι ἓνα ὄντο πού ἔχει τὴν εὐθύνη στὶς πράξεις του.

Κι' ἀμέσως ὁ Ἴψεν προφαίνεται νὰ μὰς δείξῃ τὴν ἀλλαγὴ σὲ μερικὰ ἀγάπης λόγια πού ἡ ἡρώισσά του λέει στὴν Ἑλλδα, στὴ μικρὴ κόρη τ' ἄντρας της τὸ Ἴψενικὸ αὐτὸ διαβολάκι. Εἶναι τὰ πρῶτα ἀγάπης λόγια πού ἀκούει ἀπὸ τῆς μητρὸς τὸ στόμα, ὕστερα ἀπὸ τρία χρόνια, καὶ κρατοῦσε γι' αὐτὸ κρυφὸ παράπονο:

Τώρα ἡ Ἑλλίδα πλαθεὶ γύρω της μιά νέχ ζωὴ. Δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ ζῆσῃ ὅπως λαχτάρησε.

— Ὅταν γίνεται κανεὶς στεριανὸς δὲ βρίσκει πάλι εὐκολὰ τὸ δρόμο πού πάει στὴ θάλασσα, λέει ἡ ἴδια στὸν καθηγητῆ Ἀρνωλμ πού θὰ πάρῃ γυναίκα του τὴν προγονὴ της Μπολέττα.

*

Σύγκαιρα μὲ τὴ λύση ὁ συγγραφέας μὰς φέρνει τὴν ἔνωση αὐτὴ γιὰ νὰ μὰς δείξῃ ἴσως τὴν ἀντίθεση πού βρίσκονται οἱ δυὸ χαραχτῆρες, ὁ πραχτι-

— Ἡ σκάφη εἶναι σκάφη, καὶ τὰ σὺ κα σὺ κα.

— Ἦρθε πάλι Πασκαλιά μὲ τᾶρ νι καὶ μὲ ταῦ γά.

κρόκος, κρότος, κλαδί, κλειδί, κλημα, κρέμα, κρανίο, θρανίο, κλάδος, κάδος, κλώνος, κῶνος, κρατῶ, κλάζω, κρίνω, κλαίω, κλαδεύω, κλειδώνω, κρυώνω.

Τὸ κλημα κλαδεύεται τὴν ἄνοιξη. Μὲ τὸ κλαδευτήρι κλαδεύουνε τὰ κλαδιά καὶ τὰ κλωνάρια. Τὸ κλημα κάνει πρῶτα ἀγουρίδες. Ἡ ἀγουρίδα γίνεταὶ σταφύλι. Ἀπὸ τὰ σταφύλια γίνεταὶ τὸ κρασί.

Ὁ κρόκος τοῦ αὐγοῦ εἶναι κίτρινος. — Μὲ τὸ κλειδί κλειδώνεται ἡ κλειδαριὰ. — Τὸ λουλούδι τοῦ κρῖνου εἶναι μωρουδάτο.

Ἐχω ἓνα βαρελάκι, κ' ἔ, εἰ δυὸ λογιῶ κρασάκι.

πλάκα, πλάτη, πλῆθος, πλῆγη, πλώρη, πρῶτη, πρῖνος, πράσο, πλύνω, πνίγω, λίμνη, πρῦμη, πλάτανος, πράσινος, καπνίζω, πρέπει, πλέχνω, πρόβατο.

ΡΩΜΑΙ-ΓΚΟ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑΡΙ

ΑΡΦΑΒΗΤΑΡΙ

Βραβεμένο στὸ διαγωνισμὸ τοῦ «Νουμά» (Κοίταξε φύλλα 205 καὶ 206 τοῦ «Νουμά»)

ΔΥΟ ΣΥΦΩΝΑ

ΜΕ ΦΩΝΗΝΤΟ Ἡ ΔΙΦΤΟΓΓΟ

σκύλος, στῦλος, σπίνος, σκίνος, σκέπη, στέγη, σφυρί, σκονί, Πάσκα, σκάφη, σπῆθα, σφήνα, στόμα, σφενός, κόσκινο, κάστανο, σκεπάζω, νυστάζω, στέκουμαι.

Ὁ σκύλος εἶναι πι στὸ ζῶο. Ὁ σκύλος ἔχει κεφάλι, κορμὶ, τέσσερα πόδια καὶ οὐρά. — Τὸ σῶμα τοῦ σκύλου εἶναι τριχώτο. — Ὁ σκύλος τὴ νύχτα στὰ σκοτεινά γαυγίζει. — Φυλάει τὸ σπῆτι.

— Ἡ σκάφη εἶναι σκάφη, καὶ τὰ σὺ κα σὺ κα.
— Ἦρθε πάλι Πασκαλιά μὲ τᾶρ νι καὶ μὲ ταῦ γά.
κρόκος, κρότος, κλαδί, κλειδί, κλημα, κρέμα, κρανίο, θρανίο, κλάδος, κάδος, κλώνος, κῶνος, κρατῶ, κλάζω, κρίνω, κλαίω, κλαδεύω, κλειδώνω, κρυώνω.
Τὸ κλημα κλαδεύεται τὴν ἄνοιξη. Μὲ τὸ κλαδευτήρι κλαδεύουνε τὰ κλαδιά καὶ τὰ κλωνάρια. Τὸ κλημα κάνει πρῶτα ἀγουρίδες. Ἡ ἀγουρίδα γίνεταὶ σταφύλι. Ἀπὸ τὰ σταφύλια γίνεταὶ τὸ κρασί.
Ὁ κρόκος τοῦ αὐγοῦ εἶναι κίτρινος. — Μὲ τὸ κλειδί κλειδώνεται ἡ κλειδαριὰ. — Τὸ λουλούδι τοῦ κρῖνου εἶναι μωρουδάτο.
Ἐχω ἓνα βαρελάκι, κ' ἔ, εἰ δυὸ λογιῶ κρασάκι.
πλάκα, πλάτη, πλῆθος, πλῆγη, πλώρη, πρῶτη, πρῖνος, πράσο, πλύνω, πνίγω, λίμνη, πρῦμη, πλάτανος, πράσινος, καπνίζω, πρέπει, πλέχνω, πρόβατο.

κός της Μπολέττας και ο φανταστόπληχτος ύστερικός της 'Ελλίδας.

Η Μπολέττα για να φύγει από το σπίτι αυτό, που είναι γι' αυτήν σαν ξένο, για να γνωρίσει τον κόσμο, παραδίδεται να κάμει άντρα της τον παλιό της καθηγητή, πράμα που αν της τόλεγαν άλλοτες θα τόπερνε για άστειο.

Έτσι άφίνει χωρίς καμιά ελπίδα το συφορισμένο και άρρωστιάτην Λύνκσαντ που του φαίνεται ότι αν τον σκέφτεται και τή σκέφτεται θα γυρίση εκεί μιά μέρα μεγάλος καλλιτέχνης.

Και αυτός είταν μιά φορά θαλασσίος, ένα ναβάγιο μάλιστα στάθηκε αίτια της άρρώστειάς του, μα τώρα είναι φχαριστημένος γιατί έτσι αναγκάστηκε 'ν' άφιση τελειωτικά τή θάλασσα και να μείνη λύτερος στο τεχνικό του ζετύλιγμα.

Τί θαμάσια που σατυρίζει εδώ ο Ίψεν, στον άρρωστο και ιδεολόγο αυτό νέο, τους άρρώστους της σημερινής κοινωνίας που με όλα τα μεγάλα όνειρά τους δε θα μπορούσαν ποτέ να κάνουν τίποτα στη ζωή.

Έπληγαν στη θάλασσα, ή θάλασσα δε τους δέχτηκε, ναβάγησαν, άρρώστησαν εξ αίτιας της, και τώρα είναι φχαριστημένοι για την άρρώστεια τους αυτή επειδή φαντάζονται ότι τώρα θα μπορούσαν κάτι να κάνουν!... είναι φχαριστημένοι που άφισαν τή θάλασσα!

Μου φαίνεται άσχημο να κλείσω τή μελέτη μου χωρίς να πω δυό λόγια στους ήθοποιούς που θα παίζουν αυτό το έργο.

Η 'Ελλίδα είναι, καθώς είδαμε, μιά ύστερική και νεβρική γυναίκα που ζή με την φαντασία της και τα όνειρά της μέσα όμως στον περιορισμό που βρίσκεται λαχταράει τή λευτεριά της και σ' αυτή άπάνω πλάθει όνειρα.

Δέν ξέρω ποιά θεατρίνα θα παίξη αυτό το μέρος, σαν καλλιτέχνηδες όμως που είναι θα πόθησε και αυτή πολλές φορές τή λευτεριά της και πολλά όνειρα θα έπλασε μέσα στις οίκογενειακές και τις άλλες της ζωής στενοχώριες και μέσα στους κοινωνικούς περιορισμούς που τήν έμποδίζουν να ενεργή σύμφωνα με τή θέλησή της για τής τέχνης της το ζετύλιγμα. Αυτό γίνεται σε κάθε τεχνίτη, γιατί ή Τέχνη θέλει πρώτα άπ' όλα λευτεριά.

Στη λευτεριά αυτή τή ματικ της άς ρίζη, τα όνειρά της άς θυμηθεί, όταν θα βγῆ να παίξη, και θα πετύχη.

Χρειάζεται ακόμα μεγάλη προσοχή στον ήθοποιό που θα παίξη το ρόλο του Βάνζελ.

Αυτός είναι ένας συγκαταβατικός χαρακτήρας που άγαπάει τή γυναίκα του με όλη τήν ήρεμία της γεροντικής ηλικίας, αλλά άς μη ξεχνάμε ότι είναι και γιατρός και δέν τήν κοιτάζει μόνο σά γυναίκα του αλλά και σαν άρρωστή του, και στο τέλος δοκιμάζει, όλα για όλα, το πιο δυνατό γιατρικό, ή ζωή ή θάνατος.

Το λέω αυτό για να μήν τύχη και παραξηγηθεί και τον πάρουν για κανένα άπ' αυτούς τους γελοιούς τύπους της φάρσας που τρέχουν πίσω άπ' τις γυναίκες τους κάνοντας όλα τ' άνόητα θελήματά τους.

Αν έπαιξε τέτιο ρόλο άλλοτες σε κωμωδία ο ήθοποιός αυτός, καλά θα κένη να τον ξεχάση.

ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΧΟΡΝ

ΕΒΝΟΙ ΑΝΤΙΑΛΛΟΙ

ΟΕΡΩΤΑΣ ΤΟΥ ΜΑΥΡΟΥ

(JEAN LAHOR)

Στην 'Αφρική, τόλόμαυρο ρηγόπουλο, θλιμένο,
Τις άμετρες τις σκλάβες του τις έβραβεύη πιά·
'Από τή χώρα άπόμακρα στον κίμπο έχει χτισμένο
'Ένα παλάτι σκοτεινό, και πάσι κάθε βραδιά.

Κάθετ' εκεί μιά λιόνταινα τρανή μέσ' στο παλάτι,
Και λυγρή και λύτερη γυρνά του περβολιού
Τά μάκρη φέγγει στη νυχτιά τέγλαστό της μάτι·
Κι' άστραπολάμπει, θύμηση βραδιάς κολοκαριού.

Και κάτω από τους Φοίνικες, ο γήλιος σαν πεθαίνει,
Του ρήγξ ο γός νειρεύεται στη λιόνταινα σιμά·
Αυτή έχει γσίρη κατά γή: πιστή κ' έρωτευμένη,
Και στο ξανθό της μέτωπον ο μαύρος άκουμπά.

ΛΕΑΝΤΡΟΣ Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ.

Βλέπομε κι' όλας σ' όλες τις ιστορίες και σ' όλη τήν άγία Γραφή, πως άμα ήθελε ο Θεός να βοηθήση ένα λαό, δέν τόκανε με τα χαρτιά παρά με τή να ξεδιαλέξη ένα άντρα ή δυό, που κυβερνοῦν καλύτερα από όλα τα συγγράμματα και τους νόμους. Δέν εξαρτάται από τα χαρτιά ούτε από το λογικό, μόνον εξαρτάται από τή να στείλη ο Θεός στον κόσμο τους κατάλληλους άντρες.

Martin Luther 1483—1546.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιά τήν 'Ελλάδα Δρ. 10. - Γιά τήν 'Εξωτερικήν
Φρ. 70. 10

20 λεπτά τή φύλλο λεπτά 20

ΒΙΒΛΙΟΚΕΤΑΙ: Στα κίόσκια της Πλατείας Συντάγματος, Ομόνοιας, Γπουργείου Οικονομικών, Σταθμού Τροχιόδρομου (Οφθαλμιατρείο), Βουλής, Σταθμού ύπόγειου Σιδηρόδρομου (Ομόνοια), στο καπνοπωλείο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα, 'Εξάρχεια, στα βιβλιοπωλεία 'Εστίας' Γ. Κολάρου και Σακέτου (όδος Σταδίου, άντικρύ στη Βουλή).

Η συντροπή πλερώνεται μπροστά κ' είναι ένός χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

ΚΑΙ

ΠΡΑΜΑΤΑ

ΔΕΝ

Ξέρουμε αν ή τελευταία άπόφαση της Εύρώπης λευτερόνει ή ξανασκλαβώνει τήν Κρήτη, μα κι αν καταλαβαίνουμε τίποτε δε μάς επιτρέπεται νάν το πούμε, γιατί δε μάς άρέσει νάνακατευόμαστε σε ξένες δουλιές. Το ζήτημα της Κρήτης κατάντησε, βλέπετε, ή το καταντήσανε οι Κρητικοί, ζήτημα άποκλειστικά Κρητικό. Για νάν το φέρουνε ίσαμε δω που το φέρανε κανένα δε ρωτήσανε ούτε τήν Εύρώπη, ούτε τήν 'Ελλάδα, ούτε τον Πρίγκηπα. Ρωτήσανε μοναχά τον έαυτό τους, κάνανε δηλ. του κεφαλιού τους, κ' έτσι σε κανένα δέν έχουνε σήμερα να δώσουνε λόγο, ούτε δίνουνε σε κανέναν τήν άδεια νάν τους ρωτήσει τί είναι αυτό που κάνανε.

Μπορούμε όμως, όσο ξένοι κι αν είμαστε στο Κρητικό ζήτημα, να πούμε κάτι που λέγεται, δίχως νάμαστε ύποχρεωμένοι νάν το πι-

'Α γέρας φυ σῶ. Τό καρά βι ά πλώ νει τά παν νιά και σκί ζει τή θά λασ σα. Τό καρά βι έχει πλώ ρη και πρύ μη.

Τήν ά νοι ξη δ λα είναι πράσινα. Τα χόρτα πρασι νίζου νε. Τα πρόβατα βόσκου νε στα πράσινα χορτάρια. Τα παιδάκια παίζου νε στην πρασινάδα. Τό άη δό νι τραγου δῶ μέσα στο χλωρό κλαδί.

πρίνος—κρίνος, βλέπει—πρέπει
κλαδί—κλειδί, κρόκος—κρότος.

πέτρα, φύτρα, λίτρα, τρύπα, τρία, τρυπά- νι, τραπέζι, κίτρο, τράγος, τρυφερός, τρέμω, τρώω, τραβά, τρυπώ, τρίβω, τρίζω.

Ο τράγος είναι ζωηρό ζωό. Τρώει τρυφερά χόρτα. Έχει τρίχες. Είναι τριχωτός. Ο τράγος άγαπά να πηδά και να τρέχη.

Ο ναύτης τραβά κουπί. Ηβάρκα τρέχει με όρμη. Τράβα ναύτη τή κουπί για να πάμε στο νησί.

Τά λύνω, στέκου νε·
τά δένω, τρέχου νε. Τι είναι;

φύτρα — λίτρα — χύτρα
τρέχω — τρέμω — τρώω
τρίβω — τρυπώ — τρίζω

άχνη, πάχνη, άράχνα, τέχνη, χρώμα, χρόνος, χνούδι, παχνί, χλωρός, χλιαρός, χρίσιμος, άχτώ, έχτες, χτένι, χτενίζω, χτυπώ, χτίζω, ρίχνω, ψάχνω, δειχνώ.

Τό χειμώνα κανει κρύο. Τό πρωί πέφτει πάχνη. Η πάχνη είναι παγωμένο νερό. Τό νερό άμα κρυώση πολυ, γίνε ται πάχνη, χιόνι, αλάζι, πάγος. άμα ζεσταθῆ, γίνε ται χλιαρό και άχίζει.

Τό καλό παιδί σηκώνε ται πρωί, πλένε ται, χτενίζε ται με τή χτένι. —Τό κακό παιδί είναι άχτένιστο, άταχτο. ρίχνει πέτρες, χτυπά τα άλλα παιδιά.

Ο καιρός είναι χρήματα.

φλώρι, φλόγα, φλέβα, φλούδα, φλαμμούρι, φλογέρα, φλοκάτα, φλογερός, φλουάρι, κόφτω, ράφτω, πέφτω, φτάνω, άφρίζω, βαφτίζω, φλογίζω, φράγη, δάφνη, νέφτι, έφτά.

Ο κήπος έχει φραγή. Η φραγή έχει πόρτα. Η πόρτα έχει άνώφλι και κατώφλι. Ο κήπος έχει μιά δάφνη. Η δάφνη είναι πι κρή. Εκεί μέσα είναι και μιά φλαμμουριά. Η φλαμμουριά κανει φλαμμούρι. Τό φλαμμούρι γίνε ται γιζτρικό. Τό πίνουμε όταν είμαστε κρυωμένοι. Τό νέφτι άνάφτει και κανει φλόγα. Τό σαπούνι άφρίζει. Ο φλόγος λέει φλογαρίες. βρούσι, βρίζα, βροχή, βρόμη, βράδυ, βράχος, ραβδί, βιβλίο, βραβείο, βλαβερός, βροχερός, βρέχει, βλέπει, βλάπτει, τούβλο.

Βρέχει, βρέχει! Πέφτει ψιλή βροχή. Η βροχή ποτίζει τα χόρτα. Η βρίζα και ή βρόμη είναι φυτά. Τό νερό της βρόσης είναι θολό. Ο δρόμος είναι βρωμερός. Η ψιλή βροχή βλάπτει τα φυτά. Σήμερα ο καιρός είναι βροχερός. Η βδομάδα έχει έφτά μέρες. Έσσε ρεις βδομάδες κανουν ένα μήνα.

βρέω—τρέχω βράχος—τράγος
βροχή—βρόμη βρίζα—ρίζα
βροχερός—τρομερός—τρυφερός.

στέψου με. Λέγεται λοιπόν πώς ο Βενιζέλος είχε προσωπικά με τον Πρίγκηπα Γεώργιο και σήμερα που βλέπει πώς ο Πρίγκηπας θάναγκαστεί να φύγει από την Κρήτη, ο Βενιζέλος βρίσκει πώς η Εδρώπη έχει δίκιο και πώς η τελευταία της απόφαση λυσιτερεί την Κρήτη... από τον Έλληνα τζερντο.

Ο Βενιζέλος δεν είναι προδότης είναι, λένε, πατριώτης και βαθύς πολιτικός. Τι φωνάζουνε λοιπόν οι Αθηναίικες φημερίδες πώς η Κρήτη ξανασκλαβώνεται, αφού ένας κοτζάμ Βενιζέλος μάς βεβαιώνει πώς ίσια ίσια η Κρήτη τώρα λυσιτερείται; Νά μην πιστέψουμε, το Βενιζέλο; Είναι λοιπόν προδότης ο Βενιζέλος; Όχι, είπαμε. Ο Βενιζέλος είναι ο λυσιτερείτης της Κρήτης, αδιάφορο αν εφαρμόζει δλωσδιόλου δικό του σύστημα στις τέτιες επιχειρήσεις. Μιά λοιπόν που το σύστημά του πέτυχε και συγκύρισε την Κρήτη, ως τονε φωνάζουμε δώ τον κ. Αντρωτή να λυσιτερώσει και την Ελλάδα—κατά το δικό του πάντα σύστημα—υποδουλωνοντίας τηνε σε καμιά Εδρωπαϊκή Δύναμη.

ΟΙ ΑΠΕΛΠΙΣΤΙΚΕΣ

φωνές που βγάζουν οι φημερίδες μας ύστερ' από το Κρητικό είφωνα πολύ μάς συγκινούνε, με τη διαφορά μονάχα πώς ό,τι αυτές βλέπουνε σήμερα, ο «Νουμάς» το είδε από καιρό και τίποτ' άλλο δεν κάνει τώρα και τέσσαρα χρόνια παρά νάν το φωνάζει.

Όποιος έχει την ύπομονή να ξεφυλλίσει τους τέσσαρεις περασμένους τόμους του «Νουμά» και να μελετήσει όσα άρθρα και μελέτες, σχετικές με την πολιτική μας καταντία και με τη φακιρική μας αισιοδοξία, βρίσκονται στους τόμους αυτούς, θά νομίσει πώς τίποτ' άλλο δεν κάνουν οι Αθηναίικες φημερίδες σήμερα παρά να ξανατυπώνουν τ' άρθρα του «Νουμά». Αυτό όσο κι α μάς κολακεύει, μάς κάνει και νάπορούμε πώς οι σφοί αυτοί κύριοι τόσα χρόνια δέ βλέπανε ή δέ θέλανε να δούνε κείνο που βλέπαμε μείς, και πώς τώρα που ή φωτιά έζωσε το σπίτι μας λένε πράματα που πέρσι δέ θά διαστάζανε νάν τα χαρακτηρίσουν προδοτικά. Τίποτ' άλλο.

ΣΤΗΝ «ΕΣΤΙΑ»

της περασμένης Δευτέρας (24 Ιουλίου σελ. 2, στήλ. 4) δημοσιεύτηκε το ακόλουθο κείμενο:

«Ο Νουμάς δημοσιεύει τώρα εν έπιφυλλίδι το 'Ανα-

γνωσματάριον της 'Ελλ. γλώσσης χάριν των γονέων, οίτινες έχουν σκοπόν να εκπαιδεύουν εις την Δημοτικήν τά παιδιά των.

Το άγνωσματάριον αυτό, το όποιον περιέχει λίξεις από την άληθινή Ρωμαίικη γλώσσα, θά έκδοθη κατόπιν και εις ταύχος.

Ανεξαρτήτως όμως της δημοτικότητος (;) του, το άγνωσματάριον αυτό έχει γραφή κατά μέθοδον διδακτικήν, ήτις κάμνει να στενάξη έκείνον, όστις ένθουμείται τα στρεβλωτήρια του Δημ. Σχολείου, εις το όποιον οι Έλληνες διδάσκονται το άλφάβητον.

Γι' αυτό ίσια ίσια πολεμάμε και μείς και να που ο άγωνας μας άρχισε νάναγνωρίζεται. Βέβαια, νάμπαινε το άρραβητάρι μας στο σχολείο θάτανε νίκη, όχι μονάχα της Δημοτικής μά και της Ρωμισούνης άλάκαιρης. Όσο νάνοίξουν όμως τα συμπλιασμένα μάτια τους οι άρμόδιοι και να δούν τί πρέπει να κάνουν και τί σφέρει να δώσουν στο Έθνος, ως χρησιμέψει το άρραβητάρι μας για δδηγός τω μυελωμένω δασκάλω που θέλουνε να δουλέψουν κάπως άθρωπινώτερα και να συντάξουν άρραβητάρια λιγότερο κολοκυθίνιο από κείνα που κυκλοφορούνε στα σχολεία σήμερα. Ό,τι υλικό τους χρειάζεται θάν το βρούνε στο άρραβητάρι του διαγωνισμού μας.

ΟΠΟΙΟΣ

ήθελε να καμαρώσει Ταρταρινισμό με τα όλα του έπρεπε να διαβάσει τα παχιά λόγια που είπε ο Ράλλης σε συντάχτη της έφημερίδας το «Άστυ», για τα Κρητικά κτλ. Περιττό να πούμε πώς ο Ράλλης βρήκε τον καιρό να κεραυνοβολήσει την Κυβέρνηση και να μάς βεβαιώσει πώς αν είταν ή άφεντιά του στα πράματα ούτε το Κρητικό ζήτημα θά μπερδεύτανε καθώς μπερδεύτηκε, ούτε τις έκκλησιές μας θά μάς άρπάζανε οι Βουργάροι, ούτε οι Ρουμάνι τόσο θά ξαγριωνόντουσαν.

Ο συντάχτης του «Άστυ» δεν είχε την έξυπνάδα νάν του κόψει την κουβέντα στη μέση και νάν τονε ρωτήσει:

— Μά τόσο καιρό που είσουν ή άφεντιά σου πρωθυπουργός τί δουλιιά έκκαμες για να μη μάς βρούν οι σφορές που μάς βρήκανε σήμερα;

Ο Ράλλης δέ θά χασομερούσε καθόλου να βρει την άπάντηση—μιά στερεότυπη άπάντηση που τη δίνουνε χρόνια τώρα όλ' οι μεγάλοι άντρες της Ελλάδας.

— Τι θέλετε να κάμω, άφου οι πολιτικοί μου αντίπαλοι δέ μου δώσανε καιρό να εφαρμώσω κατά γράμμα το πρόγραμμά μου;

Κ' έτσι νίβουμε όλοι τα χέρια και χύνουμε το λερωμένο νερό κατακέφαλα στο Ρωμαίικο.

ή «Εφ. της Κυβερνήσεως» από πάφες, διορισμούς κτλ. κι όποιος τύχει νάν τη διαβάσει αυτές τις μέρες σαστίζει, όχι με τους σωρούς τω ρουσφετιώνε που σκεπάζουν τις σελίδες της, αλλά με κείνους που σου παίρνουν τ' αυτιά σου φωνάζοντας νύχτα μέρα για Κρήτες, Μακεδονίες κι άλλα τέτια κουροφέφαλα.

Μπορεί ποτέ να παθαίνουμε τέτια νίλα δξω, και μέσα στο Κράτος μας να καταγινόμαστε με τόση νοικοκυροσύνη στα μικρορουσφετάκια μας;

Η «Εφ. της Κυβερνήσεως» άποδείχνη τρανώτατα πώς είναι ψέματα όλα όσα μάς λένε για τους κινύνους που μάς ζώνουν δλοτρόγυρα και για τις κλωτσιές που μάς έρχονται από χίλιες δυό μεριές. «Αν είταν άληθινά όλ' αυτά, να είσαστε βέβαιοι πώς θά σταματούσε για δυό τρεις μήνες το άχρειό ύπαλληλοπαζαρο που γίνεται.

ΕΞΧΝΟΥΜΕ

για μια στιγμή όλες τις άλλες άηδίες του κ. Πολ. Δημητρακόπουλου, τις βραβεμένες και τις άβραβευτες, και παίρνουμε μονάχα το τελευταίο μπακάλικό έργο του την «Έξωση του Όθωνος» και τη βάρια βρισιά που είχε μέσα για το Συνταγματάρχη κ. Μάνο, (αυτός ο παλιάθρωπος ο Μάνος!). Τέτιες βρισιές μονάχα με ζύλο ξεπελώνονται, και γι' αυτό την άλλη μέρα ο ύπιαρχος κ. Μάνος έπιασε τον Κουρούπη και τον έκαμε του άλατιού.

Με το ζυλοφόρτωμα του Κουρούπη δεν ίκανοποιήθηκε μόνο ο σεβαστός συνταγματάρχης που τόσο άδιάντροπα βριστηκε, μά κι ο μακαρίτης ο Όθωνας που ρεζυλεύτηκε τόσο άισχρά ή μνήμη του για να ψωμιστούν οι διάφοροι φιλολογικοί Κουρούπηδες. Δέ λένε πώς το ζύλο δείχνει παληκαριά, μά καμιά φορά χρειάζεται, άφου μάλιστα βγήκε κι από τον Παράδεισο.

Είναι μια αώνια άρχοντιά και μάλιστα κάτι άγιο μίσ' στη δουλειά. Όσο κι αν ξεχάση ο άνθρωπος το μεγάλο του επάγγελμα, πάντα δίνει έλπίδες, όσο έρ' άζεται με τα σωστά και σοβρά' μόνον άπ' την εμπειλιά πηγάζει ή αίώνια άκελαισιά.

Thomas Carlyle.

Η δουλειά είναι ο προορισμός του ανθρώπου σ' αυτόν τον κόσμο. Θάρθη μια μέρα, όπου έκείνος, που δεν έχει δουλειά, δέ θά τολμήση να παρουσιαστή μέσ' στο διαμέρισμά μας του ήλιακού συστήματος, παρά θά κοιτάξη αν ύπάρχει τάχα άλλου κανένας τεμπελιάφωκος πλανήτης.

Thomas Carlyle

γράφω, γραφή, γραφείο, γράφω, ζου γραφίζω, γλάρος, γνώση, γνωρίζω, γνωρίζω, λίγδα, άμύγδαλο, στιγμή, δείγμα.

Το άμύγδαλο είναι καρπός.—Ο γλάρος είναι πουλί της θάλασσας.—Ο γράφω πιάνει ψάρια.—Πάνω στο γραφείο γράφουμε.—Ο ζουγράφος ζουγραφίζει.—Μήθεσαι ούτε μια στιγμή.—Στερνή μου γνώση να σ' είχα πρώτα.—Γράφε, διάβαζε, μελέτα.

Τρέχα γλήγορα Γληγόρη τη γλήγορη νάφτασης κόρη που τρέχει τρέχει γλήγορα σά γλήγορο ζαρκάδι γραφείο—βραβείο—βιβλίο· γραφή—θροφή—βροχή.

θρόνος, θρήνος, θροφή, θραύση, δράνα, δράμι, έδρα, δρεπάκι, θρέφω, δροσίζω, ιδρώνω, άθλιος, δροσερός, δρεσιά.

Το σχολείο έχει πολλά θραύα. Τα θραύα είναι καμωμένα από ξύλο.

Η δάκρυ έχει τετρακόσια δράμια. Με

το δρεπάκι θερίζεται το σιτάρι, το κριθάρι, το χορτάρι, ή βρόμη και ή βρίζα.

Το χειμώνα δκαιρός είναι άθλιος. Την άνοιξη είναι δροσερός. Το καλοκαίρι από τη ζέστη ιδρώνουμε. Το χειμώνα από το κρύο παγώνουμε.

Ότα θέλεις να ζυμώσεις, πρέπει πρώτα να ιδρώσεις.

τσάι, τσέπη, πετσά, τσίρος, κατσίκι, κατσικά, κατσικάκι, κορίτσι, κουκούτσι, τσακίζω, τσιρίζω, τζάμι, τζιτζικας.

Η κατσικά γεννά, κατσικάκι. Το κατσικάκι είναι ζωηρό ζώο.

Ό τσίρος είναι ψάρι.

Τζιτζικας άπ' το κλαδι τζιτζι τζιτσι τσιρίζει.

το πουλί με τσίρου τσίρου μάς καλοκαρδίζει.

Η γλώσσα κόκαλα δεν έχει και κόκαλα τσακίζει.

Μην είσαι βίδα, κάτσε καλά.

λέγε δλίγα άκου πολλά.

μι κρός δίσκος, πυκνός και πνός, κρύος ή δρος, άλαφρός ή πνός, ζεστός άχνός, γλυκός μούστος, πι κρός λόγος.

Ό ράφτης κόφτει και ράφτει.—Ό κλέφτης κλέφτει.—Ό θεριστής θερίζει.—Ό βοσκός βόσκει πρόβατα και κατσίκια.

Ό άχνός είναι ζεστό νερό.—Ό κύκνος είναι πουλί δπως και ή χήνα.—Ό λαιμός του είναι μακρός.

Από τα σταφύλια γίνεταί ο μούστος. Ό μούστος είναι γλυκός. Ό μούστος γίνεταί κρασί.

Μην πεις ποτέ σου πι κρό λόγος. Ό πι κρός λόγος φαρμακώνει την καρδιά.

ΤΡΙΑ ΣΥΦΩΝΑ

ΜΕ ΦΩΝΗΤΩ Η ΔΙΦΤΟΥΓΓΟ

στρώμα, στρώνω, στρέφω, στράφτει, ράφτρα, σφουρίχτρα, θερμάστρα, άστρο, κά-

ΣΤΗ ΦΡΟΣΥΝΗ

τῆ νόνηφη κόρη τοῦ Ψυχάρη

Καὶ τότε πλάσμα ἐψτάχαρο,
ἐμνοστα (1) ἀφιμένο
στὰ φτερούγια τῆς ζωῆς
λογῆς ὄρατο
κι ἀπαλό, σὰ χινύδι
σὲ φτερούγια ἴσο πεταλούδι,
καὶ τότες
μὲ τις πρώτες
τις λαχτάρες ὁ γονιός σου
ὁ νιός Ὁρφέας
πού μὲ τὴ λύρα
στὴ χεῖρα
ἦρθε νὰ μαλάξει
ὅ,τι σ' ἔμας εἶχαν πετρώσει
τόσοι
βάρβαροι χρόνοι
—ὦ πόνοι!—
εἶδε νὰ μπροβάλλεις
ἄλλη σὺ αἰσθητὴ
παράστασι τῶν τρανῶν πόθων.

Καὶ τώρα, Ρωμιοὶ ὅλα ἀγνή,
πού μὲς' στὶς φέδες σὺν τις φιλονισίες
φαγγίζει—ὦ ἐννοεσι!—
τοῦ φιλοσόφου ὁ νιχώρας,
καὶ τώρα σου ὁ γονιός,
ὁ νιός Περσέας,
πῶχει πετρώσει
μὲ τὴ ἴνωση,
τὴ μέδουσα τὴν ἄγρια καὶ πανώρια,
χώρα τὸ Τέρας,
τῆς Ἀντρομέδας τὸν ὄχτρο τῆς νεωτέρας
εἶδε νὰ θάλλεις
πάλι σὺ χρυσὴ
κοντὰ στ' ὄρατο τὸ παλλικάρη,
πού μὲ τὴ χάρη τὴ μεγάλη
τοῦ Παπποῦ σου θὰ τὸ περιθάλλεις,
νύφη ὄρατα
ὄν τὴν Ἰδέα.

Θεριστής. 1906

M. Φιλάντας

(1) Ἐδνοστος—ἐμνοστος (πρὸλ. ἐλαύνω λέμνω, χαίνω—ἀχαμνός, εὐνοῖχος—μνοῦχος κοίτ' ἀρχαῖα Δαυνο-
ταιχίται—Δαμνοταιχίται) λέξη βυζαντινῆ—νέοστιμος, ἄμορ-
φος κ.τ.τ.

ΓΡΑΜΜΑ ΣΤΟ ΜΙΣΤΡΙΩΤΗ

Κύριε καθηγητῆ τῶν Ἑλλ. γραμμάτων κτλ.

Στὴν Ἀθήνα.

Στείλοντάς σου ἀπὸ τὸ ἀνοιχτὸ γράμμα ἐξ αἰ-
τίας τις ἀνοησίες πρὸς ἔγραφες στὴν Ἀττικὴ Ἰριδα
(1906 ἀρ. 11) σοῦ θυμίζω τὸ Πινδαρικό «Ἀκέρδεια
λέλυχε θαμνὰ κακαγύρους», καὶ σοῦ κάνω τὴν πα-
ρατήρησι, πῶς δὲν ταιριαζει σ' ἕνα καθηγητῆ, νὰ
γράφῃ «ἐπ' ἀκαιρίμαν γλῶντταν ἔλθη» γιὰ
μιὰ τάξη λογίων Ρωμιῶν, τοῦ δὲν χαράζουσε ἀκυ-
κλοδόρους χειμάρρους ἐπυχιόντας δυσώδη ἴλον καὶ
βυάκια παρασύροντα θνησιμαῖα ζῶα (τὶ εἶναι τοῦτα);
καὶ ἐκχέοντα ταῦτα εἰς τὴν δεξάμενὴν τῆς γλώσσης
τῆς περιέχουσας ὕδατα διαυγῆ ὡς τὰ τῆς Καστα-
λάς» οὔτε ἀφαιρῶντα ἀπὸ τοῦ Ἑλλ. λαοῦ τὸ ὄρ-
γανον τῆς ἀναπτύξεως» οὔτε «καταρρίπτουσι μνη-
μείον ὄπερ ἢ νεωτέρα Ἑλλάς ἐπὶ ἕνα αἰῶνα ἀνήγει-
ρε» οὔτε «Ἐργάζοντα ὅπως δολίως διαρρηξῶσι τοὺς
ἀδαμαντίνους δεσμούς τῆς Ἐθνικῆς γλώσσης, δι' ἧς
συνδέονται τὰ ἀπειροπληθῆ τοῦ μεγάλου Ἑλλ. γέ-
νους μέλη», γιὰτὶ οὔτε φοβήματα φαίνονται στὴ στέρ-
να τῆς γλώσσης ἐξὸν ἀπὸ καίνα πού τῆς ρίχνετε ἐ-
σεῖς σὺν τοὺς ἐπίπικους τοῦ Βέλθη, οὔ ε ἀφαιρῶντε
τὸ ὄργανον τῆς ἀναπτύξεως τοῦ Ἑλλ. λαοῦ, γιὰτὶ ἂν
εἶναι τόντος ὄργανον τῆς ἀναπτύξεως του καὶ ἔχει τῆς
στρέβλωσῆς του, κανένας δὲν ἀφίνει νὰ τοῦ τὸ πά-
ρουνε, οὔτε ρίχνεται μνημείον ἑκατὸ χρονῶν, ἐξὸν ἂν
εἶναι θεμελιωμένο ἀπάνου στὴν ἀμμο, οὔτε σπάζουσε
ἐφκολα καὶ κλέφτικα («δολίως»), δεσμὰ διαμαντίνια
τῆς γλώσσης, πού συνεδέει τὰ μέλη τοῦ ἔθνους.
ἐξὸν ἂν εἶναι ψέφτικα διαμάντια. Δὲν ταιριαζει, λέω
νὰ γράψης τέτλια ἀρρητ' ἀθέμιτα γιὰ ἀθρώπους πού
πονοῦνε τὴν πατρίδα τους, καὶ γλέποντας τὴν στρα-
βὴ καὶ κουτῆ μὲ τὴν καθρέβουσα προσπαθοῦνε νὰ
βανουσε στὸν τόπο τῆς τῆς μητρικῆς καὶ ζωντανῆς γλώσ-
σα πού ἔχει μελλιούνια ἀληθινὰ διαμάντια, πού ἐζή-
σε χιλιάδες χρόνια, κ' ἔβγαλε Κορνάρους καὶ Βελε-
στελνὴ καὶ Σολωμὸ καὶ ἔκαμε τὰ λιοντάρια τοῦ Σου-
λιοῦ τῆς Ρουμέλης τοῦ Μωριά, τῶν νησιῶν καὶ ὄλου
τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἐνῶ ἡ καθρέβουσα...θοῦ κύριε φυ-
λακὴν τῶ στόματί μου.

Μὴ φοβάστε λοιπόν, κ. καθηγητῆ καὶ Σα, ἀπὸ
τοὺς χυδαίστες. Ἦσσεῖς οἱ ἐβγενίδες. ἂν ἦστε τόντις
ἐβγενίδες μὴ προσκαλῶντε τὴν πολιτεία ἀνὰ λάβη τῆ
δέουσα πρόνοια, καὶ μὴ κεντᾶτε τὸ λαὸ μὲ τρόπο σὲ

ἐξεγέρση, γιὰτὶ πολλές φορές τὴν παθαίνουσε πρώτοι
οἱ ὑποκινητάδες (προβοκάτορες καθὼς τοὺς λένε στὴ
Ρουσία, πού δὲν πῆγανε λίγοι ἀπὸ καὶ πού ἤρθανε).
Ἄν ἡ Ἐθνικὴ γλῶσσα εἶναι σὺν πού τῆς λέτε—σκε-
δὸν διεθνῆς, κὶ ἂς μὴ τὴν ξίρη καλὰ καλὰ ὁ λαὸς
πού τὴν ἔχει—πύλαι Ἄδου οἱ κατισχύουσιν αὐτῆς.
Καὶ γυρίζοντας «νὰ ἐπιβάλλῃ ἡ πολιτεία τὴν σπι-
βαρὰν τῆς χεῖρα» σκέψου ἂ σφεραῖ ἀπὸ σὲ εἶνα
καὶ τὴ Σα σου, γιὰτὶ ἂν τωόντις ἐπιπῆσῃ ἀπὸ τὸν
ὑπνο πού κοιμάται νερκαμένη ἀπὸ τὸ μαντραγῶρα
πού τὴν ποτίζεται ἢ τὴν ταίξεται, τὸ χεῖρι πού θὰ ση-
κώσῃ θὰ πῆσῃ ἀπάνου σὲ σὰς πού θὰ βρῆ μέσα στὸ
σπίτι τῆς, στρωμένους στὸ τραπέζι τοῦ κεντρικοῦ
ταμείου, καὶ θὰ πλερωθῇ τότες ἡ ἐφκὴ ἐνὸς δικοῦ
μας πού ἔγραφε μιὰ φορὰ :

«Ἦθελα νὰ μὲν Ἡρακλῆς, τὴν κόπρο τοῦ Αὐ-
λείου τῶν διδασκάλων θεολογικῶν καὶ ἀρετικῶν νὰ ρίξω
στὸν κάμπο τὸ Θεσσαλικό, τὴ γῆ νὰ καθάρισω τῆς
δύστηνης πατρίδας μας ἐκ σμῆνους τρισαθλίου».

Κ' ἕνα ἄλλο, δάσκαλέ μου, ἔχω νὰ σοῦ πῶ, πῶς
αὐτὸ εἶδος τῶν παραφρόνων, ὄπερ ὑπάρχει ἐν τῇ ψυ-
χατρικῇ τοῦ κ. Κατσαρᾶ (δὲ μὰς κάνετε τὴ χάρη
νὰ μὰς ἀγοράσετε καμπόσους, μὲ τὸν παρὰ μὰς ἐν-
νοεῖται καὶ μὲ τὴ προμήθειά σας ;), οἷτινες ἐπαγγέλ-
λονται τὴν ἴδρυσιν γλωσσικῶν ἰδιωμάτων εἶστε ἂ
κορυφαῖος καὶ πρώτος, γιὰτὶ ἐσὺ καὶ ἡ Σα σου γυρί-
θετε νὰ φορτώσετε στὴ βάρη τοῦ Ρωμιῶ ἕνα φια-
στὸ γλωσσικὸ ἰδιώμα—τὴν καθρέβουσα—ρίχνοντας
στὰ σκουπίδια τὴ τιμημένη τὴ μητρικὴ μας, γιὰτὶ
εἶναι χυδαία !!! εἶστε ἀξιοὶ οἴκτου καὶ διὰ
τὰ φιλανθρωπικὰ κατὰστάματα ἡδὴ γιὰ τὸν Κου-
δουντ τῆς Πόλης.

Κοντὰ σ' ἀπὸ τὰ σαλιαρίσματα κατάφερες ὁ-
μορφα ὁμορφα νὰ μὰς πῆς καὶ κάτι ἀκόμα, πού σοῦ
φτάνει ἀπὸ μόνχα γιὰ εἰσιτήριον στὸν Κουδουντ ἢ
τὸ Δρομοκαίτειο, πῶς δηλ. οἱ Γερμανοὶ φοιτῶνται
οὐχὶ σπανίως μελετῶσι τοὺς Ἕλληνας συγγραφεῖς
κατὰ τὰς ἐκδόσεις σου». Ἀπὸ πολὺ πολὺ δὲν τὸ
πιστέω, κρίνοντας ἐξ ἰδίων τὰ ἀλλότρια, γιὰτὶ ἐγὼ
τουλάχιστο δὲν ξανάπιασα τὸν Ἰππόλυτο σου (τοῦ
Ἐβριπίδου) ἀφάντας πῆρα τὴν ἐγδοση τοῦ ἴδιου ἀπὸ τὸ
Βερναρδάκη, ἀλλὰ καὶ ἀλήθεια ἂν εἶναι, τί μ' ἀπὸ;
Δὲ διαβαζουσε τὴν ἐγδοσή σου γιὰτὶ εἶναι γραμμέ-
νη στὴν καθρέβουσα, ἀλλὰ γιὰτὶ ἐλπίζουσε νὰ βροῦ-
νε τὴν ἐξήγησιν τοῦ κειμένου.

Ἐγὼ μάλιστα σὲ βεβαιῶνω πῶς ἂν εἶχανε οἱ ἐγ-
δοσῆς σου τὴν ἀξία πού ἔχουσε τοῦ Βερναρδάκη καὶ

στρο, λοῦ στρος, σκληρός.
Βρέχει! Τὸ ποτάμι τρέχει γοργὰ γορ-
γὰ καὶ γυρίζει τὸ μῦλο. Ἰὸ καλοκαίρι
στράφτει καὶ βροντᾶ, ὅτα βρέχει. Πρῶτα
βλέπουμε τὴν ἀστραπὴ καὶ ὅστερα ἀκού-
με τὴ βροντῆ. Τὸ χεῖμῶνα οὐτε στράφτει
οὐτε βροντᾶ. Τότες τὸ νερὸ γίνεταί πά-
γος σκληρὸς καὶ κρύος. Ἡ γῆ στρώνεταί
μὲ χιόνι ἂ σπρο καὶ μαλακό.
Εἶναι ἂ σπρο σὺν τυρὶ,
καὶ τυρὶ δὲν εἶναι
ἔχει φύλλα σὰ δὲν τρῖ,
καὶ δὲν τρῖ δὲν εἶναι.
Τί εἶναι;
Ρεπάνα.

ΣΥΦΩΝΑ Μ' ΑΛΛΑΓΜΕΝΟ ΗΧΟ

μπ—ἀμ πέλι, ἀμ πελάς, καμ πάνα, ἐμ πο-
ρος, ἐμ πόριο, ἀμ πάρι, κουμ πάρος, κουμ-
πάρα, του λούμπα, τούμπα.

Τὸ ἀρ νὰ κὶ φωνάζει μπε μπε μπε.—Ἡ
καμ πὰ νὰ χτυπᾶ.—Ὁ ἀμ πελάς ἔχει ἀμ-
πέλια.—Τὸ ἀμ πέλι κάνει σταφύλια.—
Ὁ ἐμ πορος κάνει ἐμ πόριο.—Στὰ ἐμ πο-
ρι κά που λοῦνε λογιῶ λογιῶ πρᾶματα.
Ἄ γὰ λια ἂ γὰ λια φύτευε
ὁ ἀμ πελάς ἀμ πέλι
καὶ ἂ γὰ λια ἂ γὰ λια ἔγινε
ἡ ἀγουρίδα μέλι.
Τράμπα τραμπα λίζουμαι,
πέφτω καὶ τσακίζουμαι,
καὶ χτυπῶ τὴ μύτη μου,
καὶ μὲ κλαίει ἡ νύφη μου.
ντ—κάν τὰρι, κόν τὰρι, πέντε, πεντά-
ρι, πεντάρια, πενηντάρια, τριάντα, σα-
ράντα, πενήντα, κεντήλι, μαντύλι.
Μὲ τὸ κόντύλι γράφου με.—Μὲ τὸ μαν-
τύλι σκουπίζου με τὴ μύτη μας.—Δυὸ
πεντάρια κά νουνε μιὰ δεκάρα.—Ἡ πε-
νηντάρια κά νουνε πέντε δεκάρες.
Τὰ χωρῆφια σκάφτουνται καὶ σπέρ-
νουνται. Τὰ στάχια θερίζουνται καὶ ἀλω-

νίζονται. Τὰ σιτάρια ἀλέθονται καὶ
κοσκινίζονται. Τὰ ψωμιά ζυμῶνται,
ψήνουνται, τρώγουνται.
Μέσα σ' εἶνα σεντουκάκι
εἶταν εἶνα ποντικάκι
ἂ νοῖξε τὸ σεντουκάκι,
ἔφυγε τὸ ποντικάκι
σμ—σμίγω, σμίλη, πείσμα, λησμονώ,
κόσμος, σεισμός, σβύνω, σβούρα, σβάρνα,
ἂ σέστης, λισγάρι.
Ἡ σμίλη εἶναι ἐργαλεῖο τοῦ πετρά.
—Τὸ λισγάρι καὶ ἡ σβάρνα εἶναι ἐργα-
λεῖο τοῦ γεωργοῦ.—Ἡ σβούρα εἶναι παι-
χνίδι τῶν παιδιῶ.—Ὁ ἂ σβεστᾶς σβύνει
τὸν ἂ σβέστη μὲ νερό.—Τὸ καλὸ παιδὶ δὲν
κάνει πείσματα.—Τὸ πείσμα εἶναι κακό.
—Τὸ πείσμα κά νουνε πρίσμα.—Ὁ Θεὸς ἔχτι-
σε τὸν κόσμον.—Ὁ πῶς ὁ κόσμος καὶ ὁ Κο-
σμάς.—Τὸ καλὸ παιδὶ δὲ σμίγει μὲ κακά
παιδιά.
γγ—γκ—ἄγγελος, φεγγάρι, φέγγω, ἐγ-
γός, συγγενής, ἀγγίτρι, στρογγύλος,

ΕΛΛΗΝΔΕΣ

ΜΑΖΙ ΜΑΣ ΕΛΑΤΕ !

Λιγόλογο και χωρίς σφαναχτερές λέξεις, ακριβώς σαν αρχαία Λακωνική συντάλη, διαβάζουμε στην « Α κ ρ ό π ο λ η » της 16 του 'Αλωνάρη τὰκόλουθο γραμματάκι μιάς ἄξιας και σοφής 'Ελληνίδας ἐπιστημόνισσας.

«Κύριε Σταθ.

Τῆ γλῶσσα σας προτιμῶ πού τὴν ἐννοῶ ὄχι μόνο μετὸ μυαλό μου, ἀλλὰ και μετὴν καρδιά μου.

'Αθήναι 13 'Ιουλίου

'Αννα Κασιόγρα

'Ιατρός

Κ' εἶναι τὸ γραμματάκι αὐτὸ ἀπόκριση στοῦ δημοσιογραφικοῦ ερώτημα «ποιὰ γλῶσσα προτιμᾶται», πού ἔκανε πρὸς τοὺς ἀναγνώστες τῆς « Α κ ρ ό π ο λ ης » ὁ φίλος και δικός μας κύριος 'Τιμολέος Σταθόπλος. Κ' ἡ καλὴ 'Ρωμοπούλλα μετὰ ἄρτος παλληκαρίσιο, πού τῆς κάνει ἀληθινὴ τιμὴ, και χωρίς ὀλωσιόλου να λογαριάση τῶν ἀνιδεων τίς πρόληψες μᾶς φανερώνει περήφανα τὴν πολέτιμην ἀγάπη τῆς πρὸς τὴ γλῶσσα τῆς καρδιάς και τῆς ἀλήθειας, πρὸς τὴ γλῶσσα τῆ δημοικῆ. Γιατὶ πραγματικὰ ΔΗΜΟΤΙΚΗ εἶναι ἡ γλῶσσα πού μεταχειρίζεται σιὰ γραψιματά του ὁ κ. Σταθόπλος ὅσο κι ἂν ἀρνιέται, ἴσως ἀπὸ κακὴ προκατάληψη, ὅτι εἶναι δημοικιστῆς, κι ὅσο κι ἂν δὲ θέλει ἀπὸ πεισμο'ἀκατανόητο να κανονίση τέλεια και να συμμορφώση πέρα για πέρα τὸν φραστικό του χαρακτήρα σύμφωνα με τίς σοφές διδαχές και τὸ χιλιάκριβο και πέρκαλο παράδειγμα τοῦ Τρανῶ μας τοῦ 'Δασκάλου. Μὰ ὅπως κι ἂν εἶναι, πάντα δημοικῆ εἶναι ἡ γλῶσσα πού μεταχειρίζεται σιὰ ὠραία και ζουμερά γραψιματά του ὁ καλὸς τοῦ «Νοῦμα» φίλος και συνεργάτης. Και μ' αὐτὴ βέβαια τὴ σκέψη, ὅτι δηλαδὴ ἡ γλῶσσα τοῦ κυρίου Σταθόπλου

δὲν εἶναι τίποτες ἄλλο παρὰ δημοικῆ, μ' αὐτὴ βέβαια τὴ σκέψη μᾶς διαλαλεῖ ἡ πολυσοῦδα σμένη 'Ελληνίδα δι' αὐτὴ τὴ γλῶσσα προτιμῶ, γιατί αὐτὴ βασιλεύει σιὸ φωτεινὸ τῆς τὸ μυαλό κι αὐτὴ χτυπᾷ σιὴν καρδιά τῆς τὴν παρθενικιά και τρυφερή.— Νά λοιπὸν και μιάν ἄλλη λεβέντισσα πού μέσα τῆς ἀνταρτύθηκε τῆς λευτεριάς ὁ λόγος κ' ἐγίνηκε στοχασικὴ δουλεύτρα τῆς 'Ιδέας.

— Νά μιάν ἄλλη καινούργια φυλαινάδα μας ἀπὸ κείνες πού δίνουν φτερά σιὸ νοῦ μας και θάρρος γιατὸν 'Αγῶνα μας, κι ἀπὸ κείνες πού καμαρώνω κι ἀναγαλλιδίζω μέσα μου σὰ συλλογίζομαι πὼς ἐπάνω σιὸν ἴδιο μ' ἐμᾶς δρόμο δουλεύουνε και γιατὴν ἴδια μ' ἐμᾶς 'Ιδέα. 'Ας χαιρετίσομε λοιπὸν ὅλοι μας μ' ἀγάπη, μ' ἐχτίμηση, μετὰ σεβασμὸ τὴ νέα μας συναγωνίστρα, κι ὡς τὴν παρακαλέσομε μαζί μας νὰ βροντοφωνήση πρὸς δια τῆς 'Ρωμοσύνης τὰ τετράπλευρα και πρὸς ὅλη τὴν 'Ελλάδα τῆς διασποράς, ὡς βροντοφωνήση τὰκόλουθα βαδυστόχαστα λόγια.

«'Ελληνίδες μαζί μας ἐλάτε! — Σεῖς πού σιὴν καρδιά σας περικλείετε ὅλα τὰ λευκά αἰσθήματα τῆς καλωσύνης και τῆς ἀγάπης. Σεῖς πού σιὴν ψυχὴ σας τὴ θεϊκιά λαμπυρίζουν ὅλες οἱ ἀρετὲς και Σεῖς πού χαρίζετε σιὸ πολυτυραννισμένον 'Ἔθνος μας ὅλη τὴ δύναμην ἐκείνη πού μᾶς βάσταξε μέσα σὲ τόσους και τόσους κατακλυσοῦς και σιὰ χρόνια τὰ δίσεχτα μᾶς λύτρωσ' ἀφ' τὰ τάρταρα και μᾶς ξανάζησε και τώρα πάρασοῦμε, 'Ελληνίδες μαζί μας ἐλάτε κι ἀγαπήστε τὴ γλῶσσα μας τὴ ζωντανή, τὴ γλῶσσα τῆς καρδιάς και τῆς ἀλήθειας, τὴ γλῶσσα τῆς λεβέντικῆς και τὴν παλληκαρίσια, και γενῆτε καλὲς μου, λάτρισσες τῆς ἁγίας, τῆς ἐφτάχαρης, τῆς ἐθνοσώστρας τῆς 'Ιδέας μας. Εἶναι τὸ πολυτιμώτερο ἐθνικό μας χιτῆμα ἡ γλῶσσα μας ἡ ζωντανή κ' εἶναι ἡ γλῶσσα πού σᾶς πρέπει γιατ' ἔχει τὴ δικὴ σας ὁμορφιά και τὴ δικὴ σας χάρη τὴν ἀσύγκριτη. Κ' εἶναι νικῆτρα τοῦ θανάτου ἡ 'Ιδέα μας. Κ' εἶναι τραγοῦδι τραγοῦδιων ἡ γλῶσσά

ἂν εἶσανε γραμμένες σιὴ μητρικὴ μας, θὰ τίς μελετούσανε οἱ λόγοι τοῦ κόσμου κι' ἐμεῖς οἱ 'Ρωμιοί, κι' ἐσεῖς δὲ θὰ εἴχετε τόπ. να βάνετε τὰ κέρδη σας. Σοῦ θυμίζω ὅμως σιὴν περίσταση ἀφτὴ πὼς «τὸ καυχᾶσθαι παρὰ καιρὸν μανιακὴν ὑποκρύπτει» δηλ. ἀπάνου κάτω «ἡ κάφρη» ἡ παράκαιρη μετρίλλα παρὰφέρειναι κατὰ τὸν Πίνταρο.

Και σιὸ τέλος τῆς γραφῆς ἂν εἶπε ὁ Γλάδστονας ἀφτὰ πού λίτε ἔτι «διὰ δύο θαυμαζῶ τὸ 'Ελλ. γένος. Ἄν και Βοῦν ὅτι ἐν τῷ βραχεῖ τῆς ἀνεξαρτησίας χρόνῳ οἱ λόγοι αὐτοῖ ἐκάθησαν τὴν γλῶσσαν», δὲ θὰ πῆ πὼς εἶναι τὰ λόγια του θέσφατα κι' ἀλάνθαστα γιατὶ κ' ἐκεῖνος ἄθροπος εἶτανε. 'Ἐπειτα καλύτεροι κριτάδες σιὸ ζήτημα ἀφτὸ θαρρῶ πὼς εἴμαστε ἐμεῖς οἱ 'Ρωμιοί, πού σ' ἐφτὰ χρονάκια δὲν κατορθώνουμε να μάθουμε να γράφομε ἕνα γράμμα τῆς προκοπῆς, και πού μέσα σιὸς χιλιάδες ἀπόφοιτους τῶν ἐλλ. γυμνασίων κανέννας δὲν μπορεῖ να γίνῃ ὑπογραμματίας κανέννας γραφεῖου ἐμπορικοῦ ἂ δὲν ξέρει μιὰ ξένη γλῶσσα. 'Αφτὰ εἶναι τὰ χάλια μας μετὴ καθαρεύουσα και τὸν καιρὸ πού χάνουμε γιατὸ να μάθουμε και να νοιώσομε πρᾶμα πού δὲν ὑπάρχει.

Μπακοῦ, 3 τοῦ Θεριστῆ 1906.

Κ. ΛΑΝΑΡΑΣ

ΤΗΣ ΖΩΗΣ

ΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΝΙΟΤΗΣ

REMY

Τοῦ 'Ερμουνα

'Ο σὺ πανώρια ζουγραφιά, π' ἀθεῖς μέσ' σιὸν [νεῖρό μου, —'Ροδοκαλοῦσα Παναγιά, μετὰ δακρυμέννα μάτια, Γιατ' Ἀφροδίτη θάθυμη μετὰ πιθυμῆς ὀργιάστρες, Νά σκύψω να σὲ προσκυνῶ γονατιστός ζητώντας

'Απ' τὰ λεφκά δαχτύλια σου τοῦ λυτρωμοῦ τὸ [κρίνο, Γιατὸ στὰ ζεστά τὰ στῆθια σου να γύρω και οἱ πόθοι Να μοῦ ματώσουν στὰ φίλια τὰ τρέμουλά μου χεῖλια; —Κι ὠμίμενα, πάλι τὸνεῖρο και τὸ φριχτὸ τὸ μῖσος

Και τοῦ θυμοῦ ἡ ἠρωικὴ ὀρμὴ ἀνασπκώνει Τὰ στῆθια μου. Και ξεπνδοῦν παλιῶν ῥυθμῶν [ἀνάδρες

Π' ἀπ' τὰχιλλέα ξέθαβε τὰ φλογισμένα σπλάχνα Στὰ χρόνια τὰ παμμάκαρα τοῦ Γερομήρου ἡ λύρα. —Μ' ἀλήθεια, θεῖα ζουγραφιά, τί λάμπει σιὴ μα[τιά σου, Σάρκινος λίμας γλάρωμα, γιατὸ μαρτυροῦ σπῆθα; Θεριστῆς 20]06.

Γ. ΣΤΕΦΑΝΗΣ

Ἄγκουρα, ἀγκυλιὰ, δάγκυμα, γκάκι. Τὸ φεγγάρι εἶναι ἄστρο. —'Όλα τὰ ἄστρο εἶναι στρογγυλά.

Τὸ φεγγάρι στρογγυλὸ περπατᾷ σιὸν οὐρανό. Φεγγαράκι μου λαμπρὸ φέξε μου να περπατῶ.

Τὸ καράβι ἔχει ἄγκυρα. —Μερικὰ ψάρια πιάνουνται μετὸ ἀγκίστρι. —'Ό σκύλος δαγκάνει.

Τριγύρο γύρο κάγκυλα και μέσα παίζει φράγκος. Τί εἶναι; 'Η γλῶσσα.

δέντρο, κεντρί, χάντρα, μάντρα, ἄντρας, χοντρός, ὄχεντρα, σήμαντρο, σκουμπρί, γράμμα, στρέμμα, ὄχτρος, βγαίνω, μπαίνω, μπάζω, γδέρνω.

'Η μέλισσα ἔχει κεντρί και κεντρώνει. —Τὸ σκουμπρί τὸ χεῖμῶν εἶναι παχὺ, τὸ καλοκαίρι γίνεταί τσίρος. —'Η ὄχεντρα εἶναι φίδι φαρμακερό. —'Ό μεγαλήτερος ὄχτρος εἶναι ὁ σκαντσόχερος. —Τὸ σήμαν-

τρο χτυπᾷ: οἱ ἄθροποι πάνε σιὴν ἐκκλησιασῖα μπαίνουνε μέσα μετὰ σεβας και κάνουνε τὴν προσευκὴ τους. Μὴ βγαίνεις ἰδρωμένος σιὸν ἀγέρα. —Τὸ βράδυ ὁ βοσκὸς μπάζει τὰ πρόβατα μέσα σιὴ μάντρα.

ΤΟ ΑΡΦΑΒΗΤΟ

Τὰ γράμματα τοῦ ἀρφαβῆτου εἶναι εἰκοσιτέσσερα: δηλαδὴ:

Table with 5 columns: lowercase letter, uppercase letter, name, lowercase letter, uppercase letter. Rows include alpha, beta, gamma, delta, epsilon, zeta, eta, theta, iota, kappa, lambda, mu.

Τὰ φωνήεντα εἶναι ἑπτὰ: α ε η ι ο υ ω. Τὰ σύφωνα εἶναι δεκάεφτά: β γ δ ζ θ κ λ μ ν ξ π ρ σ τ φ χ ψ.

Οἱ δίφθογγοι εἶναι ἑντεκαεῖς οἱ αὐτοῦ α η ω. Οἱ τόνοι εἶναι τρεῖς: ὀξεῖα, βαρεῖα, περισπωμένη.

Τὰ πνεύματα εἶναι δύο: ψιλὴ και δασεῖα. Σημάδια (κομματισμοῦ) εἶναι ἡ τελεία ἡ ἄνω τελεία: τὸ κόμμα, τὸ θαυμαστικό! τὸ ρωτηματικό; τὸ χωριστικό — και τὰ διαλυτικά.

'Εμαθα τὴν ἀρφα, ἔμαθα τὴ βῆτα τί χαρὰ μαννοῦλα! τώρα σιὴ στιγμοῦλα ἔγινα μεγάλος. Νά μαννοῦλα κόϊτα!

ΤΕΛΟΣ

μας κ' είναι άνθος άμάραντος, πολύκλωνος, πού πάντοτε βλασταίνει και καρπίζει στα δροσερά, στα ροδινά, στα μυρωμένα χείλη Σας.

'Ελληνίδες μαζί μας έλάτε, τὸ ψέμα νά ρημάξουμε και κείνους πού τὸ θέλουν. 'Ελάτε νά συντριψουμε τις άλυσίδες τις βαριές πού σφιχτοδέχουν μ' άπινιά τή σκέψη τήν εὐλόγιστη κ' έλάτε θρόνυματα νά κάνουμε τάμπόδια τὰ πανύψηλα πού δέν αφήνουν τήν 'Ελλάδα μας νά δράμη πρὸς τήν Νίκη και τή Δόξα της.

'Ελληνίδες, τὸν πεισματάρη δάσκαλο και τὸν καλόγερο τὸν άχαρο μισήστε κ' έλάτε γιὰ νά φτιάσουμε μιὰ πλάση παναιώνια και πανούμνηστη, πού νάχη τήν 'Αλήθεια ὀγγίσσα και τή Ζωήν άφέντρα.

'Ελληνίδες, μαζί μας έλάτε, άπάνω ατά παλιά τὰ λείψανα τοῦ κόσμου τοῦ άρχαίου τὰ θέμελα νά χτίσουμε καινούργιας 'Ρωμοσύνης, θανματουργής και ὄσιλης, άπέραντης και άσάλευτης και δλο φῶς και άγέρα.»

ΝΙΚΟΣ Α. ΒΕΗΣ

ΟΙ ΓΛΩΣΣΑΝΑΚΑΤΟΙ

Ξέρετε πολύ καλά πώς δέν είναι δυό μονάχα οι δρόμοι πού ακολουθούν στη γλώσσα οι αγράφοντες στην ελεύτερη και στη δούλη 'Ελλάδα, ο δρόμος δηλαδή του μεγάλου Ψυχάρη κ' ο δρόμος του Μιστριωτο-Χατζηδάκι. Είναι και μια στενή κ' άνώμαλη σκισμάδα άνάμεσα σ' αυτούς τους δυό δρόμους. 'Απ' αυτή τή σκισμάδα αγαπούν νά περνούν μερικοί, πού άκουσα πολλούς νά τους χαρακτηρίζουν ή ως συγκαταβατικούς ή ως άναποφάσιτους ή ως φοβιστάριδες. 'Εγώ, νά σας πῶ τήν αλήθεια, τους γλωσσανάκατους αυτούς τους παίρνω γιὰ γελοίους. Οι καημένοι! 'Ενώ τή μιὰ θαμάζουν τὸν Ψυχάρη και τήν άλλη τὸ Χατζηδάκι, μήτε με τὸ κόμμα του ενός θέλουν νά συνταχτοῦν μήτε με τὸ κόμμα του άλλου. «Κ' οι δυό, μούλεγε κάποιος γλωσσανάκατος, μού φαίνεται πώς έχουνε δικιο ως πρὸς τὸ ζήτημα τῆς γλώσσας, μὰ εμεῖς με κανενός κόμμα δέν εἴμαστε· εμεῖς ακολουθοῦμε στη γλώσσα τή αμίσση ὀδόν». — Μὰ τί αμίσση ὀδόν; 'Σ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα δέν ταιριάζει ή σβουλή του 'Αριστοτέλη 1) γιὰ τὴ δημοτικὴ γλώσσα είναι ή αλήθεια κ' ή άκαθαρτὴ καθαρεύουσα τὸ ψέμμα. Δέν πιστεύω λοιπόν ο 'Αριστο-έλης, ο πιὸ μεγάλος ἴσως νοῦς τῆς ἀνθρωπότης ὄλης, ο άκούραστος φιλόσοφος πού ξόδεψε τή ζωή του ὄλη γιὰ τήν εὔρεση και τὸν προσδιορισμὸ τῆς αλήθειας, δέν πιστεύω νά μας σβουλεύη ν' ακολουθοῦμε ένα δρόμο πούναι άνάμεσα στὴν αλήθεια και στὴν ψευτιά, ή, αν αγαπάτε, τὰ μισὰ άπ' ὄσα λέμε νάναι αλήθειες και τὰ μισὰ ψέμματα. 'Οχι, κύριοι γλωσσανάκατοι, αὐτὰ πού λέτε είναι άνοησίες και τὰ καμώματά σας γελοία. Σήμερα άνακατώνετε τήν καθαρεύουσα — καμιά φορά και τήν άρχαία — με τή δημοτικὴ αὔριο μεθαῦριο μπορεί νά φανῆ κανένας πιὸ τολμηρὸς ὀπαδός σας, πού νά ζητήση ν' άνακατέψη και μερικὰ σανσκριτικά ή λατινικά ή γαλλικά μέσα στη γλωσσολογικὴ σαλάτα σας γιὰ ποικιλία και τότες ή κωμωδία πού παίζετε φτάνει στὸ ζενίθ του γελοίου.

'Ενας άλλος γλωσσανάκατος μούγραφε άπό τήν 'Αθήνα: «εμεῖς θέλουμε και πρεσβεῦουμε τή γλωσσικὴ ανεξαρτησία· ο καθένας μπορεί νά γραφῆ ὀπως θέλει ακολουθώντας τὸ τυπικὸ και τή γραμματικὴ

άλλοτε τῆς καθαρεύουσας κ'· άλλοτε τῆς δημοτικῆς». Καλέ, τί λέτε; Πρῶτα πῆτέ μου, παρακαλῶ, τί θὰ πῆ γλωσσικὴ ανεξαρτησία, ὡ σεις γλωσσανάκατοι ανεξάρτητα απνεύματων; 'Επειτα πῆτέ μου, στὸ θεὸ σας, ὡ σεις φιλελεύτεροι κ'· άνυπόταχοι γλωσσανάκατοι καλλιτέχνες, μπορεί κανείς νά διαβάση αὐτὲς τις γραμμές, πούναι παρμένες άπό μιάν άδημοσίευτη συλλογή δηγημάτων ενός γλωσσανάκατου φίλου μου, και νά μὴ ξεκαρδιστῆ στα γέλια; Θέλω νά μου πῆτε τήν άκραν αλήθεια.

«Τὸν 'Αβγουστον άγει τήν ἐπέτειον γιορτῆ του τὸ χωριούδάκι τὸ τρισούδαιμον. Σὲ λίαν άπομεικρωμένα χρόνια πλησίον του χωριού αὐτουνοῦ ἦταν ένας ναύσκος τοῦ 'Απόλλωνα. Στὴν ἴδια θέσιν άκριβῶς άνηγέρθη δαπάναις πεντέξη τσελιγκάδων μυριόπλουτων ναός τ' 'Αη Παντελεήμονα μεγάλος άκούντως και μ' ένα περιβόλι σύνδενδρον, πού τὸν περιβάλλει δικην άγκαλιὰς μητρικῆς. Οἶα ὄμορφιά! ».

'Ε, έχω δικιο, αγαπητῆ «Νουμά» νά θεωρῶ γελοίους τους γλωσσανάκατους;

ΜΙΚΗΣ ΜΕΓΙΣΤΕΑΣ

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

'Η 'Ιφιγένεια— Η κυρά τῆς θάλασσας.

Μετρημένοι στα δάχτυλα είναι οι θεατές στην επανάληψη τῆς «'Ιφιγένειας» του Γκαίτε άπό τὸ θέατρο Οικονόμου. Κ' είναι κριμα μεγάλο γιὰ τὸ ἔργο είναι άπ' τὰ σπουδαιότερα του μεγάλου ποιητῆ, και τὸ καίξιμο του θιάσου αρκετὰ καλό. Ξέρουμε τί θὰ μὲς πούνε πάλι· ὅτι τόσο βαρειά ἔργα δέν είναι γιὰ καλοκαίρι· μὰ μήπως και τὸ χειμῶνα οι θεατῆς είναι περισσότεροι ή τὸ ἔνδιαφορο μεγαλύτερο; Δὲ βαρεῖστε, ο κόσμος ἔδῶ συνείησε νά μορφῶνῆ τὸ γούστο του μ' ὅτι χυδαιότερο του παρουσιάζουν και νά καταπίνει ἠδονικὰ τὰ γεννήματα τῆς καπηλικῆς μούσας τῶν δρόμων, χαζεύοντας άνόητα μπρὸς στα θεάματα τῶν πατριωτικῶν παραλογισμῶν.

*

Τὴν «'Ιφιγένεια» ο Γκαίτε ἔγραφε σὲ πεζὸ ὅταν βρισκονταν ακόμα στὸ Weimar κ' ἔκεί πρωτοπαραστάθηκε στα 1779. 'Η παράσταση ἔκεινη εἶχε τοῦτο τὸ ἔξαιρετικὸ ὅτι ο ἴδιος ο Γκαίτε ὑποκρίθηκε τὸν 'Ορίστη. 'Αργότερα στη Ρώμη τὸ 1787 ἐανάφτιαξε τὴν τραγωδία του σὲ λαμβικὸ πεντάμετρο. 'Ολόκληρη ή ὑπόθεση είναι φυσικὰ παρμένη άπ' τὴν 'Ελληνικὴ παράδοση, κατάφερε ὅμως ο Γκαίτε νά δώσει στὸ ἔργο του ξεχωριστὴ μορφή, και ψυχὴ νέα. Γιὰ τοῦτο ή 'Ιφιγένεια του δέν είναι ἑλληνικὴ, μὰ Γερμανίδα και χριστιανή. Και στὸ τεχνικὸ ακόμα μέρος τῆς τραγωδίας του σμίγεται ή κλασικὴ μορφή με τὸ νέο πνεῦμα, ή άρχαία 'Ελληνικὴ πνοή, με τὴ Γερμανικὴ αἴσθηση. Τὰ πρόσωπά του δέν έχουν τόσο τὴν τραγικὴ ἀπλότητα πού είναι χαρακτηριστικὸ τῆς παλιῆς τραγωδίας, ὅσο τὴ σύνθετη ψυχὴ τῆς νεώτερης τέχνης, και τοῦτο ἴσως γιὰ τὴ μίσα σ' ἑλληνικὰ κορμιά μιλοῦν Γερμανικὲς καρδιές.

'Υστερα άπ' τὸ πρῶτο μέρος του Φάουστ, ή κριτικὴ άναγνωρίζει τὴν 'Ιφιγένεια ὡς τὸ ἔξοχώτερο ποιητικὸ ἔργο του Γκαίτε.

*

'Σ' ἄλλη στήλη συνεργάτης του «Νουμά» δίνει κριτικὴ ἀνάλυση τῆς «Κυρῆς τῆς θάλασσας». Γιὰ τὸ ἔργο λοιπόν δέν ἔχουμε νά γράψουμε τίποτα· λίγα μόνο θέλουμε νά πούμε γιὰ τὴν παράσταση 'Όταν ο 'Ίψεν ἄρχισε σιγά σιγά νά ξεπλώνεται στὴν Εὐρώπη και θέρυθος πολὺς στ' ὄνομά του γινότανε,

λος ο κόσμος φώναζε πὸς ο συγγραφέας αὐτὸς είναι ὀλότελα άκατανόητος ἔξω άπ' τὴ πατρίδα του, κ' ὅτι στα ἔργα του μετὰ ζωγραφίζει μόνο τὴ Νορβηγικὴ ψυχὴ με τὴ συννεφιασμένη Τέχνη του πού είναι ἀπλησίαστη παντοῦ και περισσότερο ακόμα στα μεσημβρινὰ κλίματα. 'Η ἴδέα αὐτὴ ὅσο κ' αν καθάρστηκε άπό διαφόρους ἄξιους κριτικούς πού ἀνάλαβαν νά φωτίσουν τὸ ἔργο του 'Ίψεν, μένει ακόμα ριζωμένη στὴν Εὐρώπη, και δῶ πολὺ περισσότερο πιστεύεται άπό ανθρώπους πού λένε πὸς μελίτησαν κ' ὄλα τὴν τέχνη του μεγάλου Νορβηγῶ. 'Ότι ο 'Ίψεν γράφοντας τὰ ἔργα του εἶχε γιὰ μοντέλο τους πατριώτες του δέν είναι ζήτημα, μὰ είναι φυσικὸ πάλι νά πιστεύουμε ὅτι οι ἄνθρωποι πού ζοῦνε στὸν ἴδιο με μὲς πλανήτη, και πού γύρω στα ἴδια πάθη, στίς ἴδιες ἠθικὲς ή σωματικὲς ἀρρώστειες, στους ἴδιους πόθους κ' ἔρωτες σέρνουν τὴ ζωὴ τους, ἔχουνε διαφορετικὴ άπό μὲς ψυχὴ, αἰστανονται ἀλλιῶς, κουνιουνται τελοςπάντων κ' ἐνεργοῦνε σάν πλάσματα άλλου κόσμου.

'Ότι ή Τέχνη του είναι συννεφιασμένη, σκοτεινὴ, άκατανόητη πὸς μπορούμε νά τὸ πούμε, ὅταν σὲ κάθε λέξη του διαλόγου του, σὲ κάθε κίνημα τῶν ἠρώων του, σὲ κάθε σκηνοῦλα ὡς και στὴν πιὸ ἀσήμαντὴ ακόμα προσπάθει περισσότερο, καλύτερα, δυνατότερα νά μὲς φωτίση τους χαρακτήρες του, νά μὲς τους ζωντανέψη, νά μὲς τους κάνει νά κουνιουνται, και νά ενεργοῦν γιὰ νά μὲς δώσει· ἔτσι τὴ πιστότερη τὴν ἀληθινότερη ἀναπαράσταση τῆς ζωῆς των; 'Ο συμβολισμὸς του πού και πού μὲς ξαφνιάζει, μὰ ο 'Ίψεν δέν κρεμάει ποτὲ τὰ πρόσωπα του άπ' τὸ σύμβολο γιὰ ν' άναγκαστοῦμε νά φωτίσουμε τὸνα με τάλλο. Τίποτα δέν είναι άψυχο, χωρὶς ζωὴ, μεσ' στα δράματά του γιὰ νά πασκίσουμε νά καταλάβουμε τὸ σύμβολο και νά ζωντανέψουμε ἔτσι τὸ πρόσωπο. 'Όλα ὄσα στὴ σκηνὴ άπάνου φαίνονται είναι φυσικά, ἀνθρώπινα.

*

'Ο 'Ίψεν γιὰ νά φανῆ ποιὸς πραγματικὰ είναι θέλει πρῶτα ὑπόκριση τέλεια, σκηνοθεσία πιστὴ πρὸς τις ὀδηγίες του, και προσοχὴ μεγάλη τῶν θεατῶν άπ' τὴν άρχὴ εἰς τὸ τέλος τῆς παραστάσης ὄστε τίποτα ὄστε συλλαβὴ νά μὴ χάνη κανείς, ὄστε κίνημα ἔλαχιστο τῶν ἠθοποιῶν νά μὴ του ξεφεύγη. Πράγματα ὄλα ἄδύνατα γιὰ τὸ θεατρὰ μας και γιὰ μεγαλύτερο μέρος του κοινῶ ὄλου του κόσμου. Θέλει ακόμα και κάποια θεατρικὴ μόρφωση πού δέν τὴ δίνει τὸ ἀτελεύτητο κομπολόι τῆς φρατζέλικης φάρσας. Γι' αὐτὸ ο 'Ίψεν δέν είναι γιὰ μὲς, καθὼς δέν είναι και γιὰ τὸ διεφθαρμένο κοινὸ τῆς εὐκολῆς συγκίνησης τῶν δραμάτων του Σαρδου κ' αὐτοῦ του Ροστάν, καθὼς και τῆς λοιπῆς σειράς τῶν γλυκοαισθηματικῶν συγγραφεῶν. 'Αν οι σκιές τῶν θεατῶν του Αἰσχύλου και του Σοφοκλή μπορούσαν ν' άκούσουν σήμερα ἔργο του 'Ίψεν, δὲ θὰ βρισκανε μ' ὄλη τὴ λαμπράδα του φεγγαριῶ και τὴν ξαστεριά του γαλανῶ αὔρανοῦ μας, τὴν ψυχὴ τῶν ἠρώων του Νορβηγικὴ και τὴ τέχνη του συννεφιασμένη.

*

Εὐγενικὰ ή προσπάθεια τῶν ἠθοποιῶν του Βαριετῆ γιὰ νά ζωντανέψουν τὸ ἴψενικὸ ἔργο, καθὼς και του κ. Οικονόμου ή ἀπόφασή του νά μὲς δώσει στὴ σκηνὴ του ένα τέτοιο ποιητῆ. Τους συχαίρουμε ὄλους γιὰ τὴ προσπάθει τους αὐτὴ και ξεχωριστὰ τὴν «Κυρὰ τῆς θάλασσας» — Κοτοπούλη. Νά πούμε ὅτι πέτυχε στὸ δυσκολώτατο ρόλο της θὰ πούμε πολὺ, νά πούμε πὸς ἀπέτυχε θὰ εἴμαστε ἄδικοι. Προσπάθησε κ' ή προσπάθειά της είναι πολλῶν, πολλῶν ἐπαίνων ἄξια.

(1) 'Αριστ. 'Ιθικ. Εὐδήμ. Β. 3,

Ένα έργο που παίχτηκε στο θέατρο τής «Νεαπόλεως» «'Η έξωσις του 'Οθωνος» μάς άφίνει άδιάφορος. Φτιαγμένο με τέτοιο τρόπο που να μπορεί να γεννή τήν εύκολη συγκίνηση στα στήθη των άγαθών νοικοκυραίων, δέν είναι ζήτημα πώς πολύ κόσμο θα τραβήξει και θάναι μια καλή επιτυχία για το άναίμικό ταμείο του θεάτρου. Το εύχόμεσθε και στους συγγραφείς του να καζαντίσουν.

Α. ΣΙΓΑΝΟΣ

ΕΙΚΟΝΕΣ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΣ

ΝΗΣΑΚΙΑ.

Τά νησάκια τά μαριόλικα ! Τά κουρασμένα μάτια μου στην ήσυχη και ταπεινή τους όμορφη βρισκουν τά χάδια μιας παράξενης χαράς, πούναι πνιγμένη μεσ' στο κλάμα τής μελαχολίας.

Σά νεκροσάβανα θωρώ τά θλιμμένα τους χαλάσματα, πούναι σημάδια μιας ζωής που σβύστηκε άπ' τών αιώνων τάγριοκαίρια.

Στένα νησάκι ένα ρημοκλήσι με σταυρό, στέλλο ένα χαλασμένο σπίτι και στέλλο ένα γκρεμισμένο κάστρο.

Όλα τά λησμονημένα τους χαλάσματα, οι ρημαγμένοι πύργοι και τά καταστραμμένα χτίρια με τίς σκαλιστές στέρες τους και τίς όχυρές θέσες τους, ξεδιπλώνουν μπροστά στα μάτια τής ψυχής μου κίτι σελίδες τής ιστορίας γεμάτες άθέβαιη άκρίβεια.

Τά νησάκια μου ! Δέν πατεί πιά τους βράχους και τό λιγοστό χώμα τους άλλος κανένας, παρά ό φτωχός ψαράς που περνά τίς μέρες και τίς νύχτες του στα περιγιάλια τους, και τάγριοπερίστερα πώχουν χτίσει τίς φωλιές τους μέσα στις άταχτες σκισμάδες τών βράχων τους.

Τά καημένα τά νησάκια ! Τά γλυκοχαράγματα με τό πρωτόγαλο φώς έχουνε ένα καμάρι παραδείσιο και σκορπάνε λές κάποια στην καρδιά μου εύθυμία όνειρευτή.

Τή νύχτα όμως όταν τά φωτίζη τό χλωμό φεγγάρι ή όταν τά λούζουν με λαμπούσες τά πυροφάνια τών ψαράδων, χύνουν κάποια θλίψη στην ψυχή μου άπόκρυψη.

Τέτοια τάνθρώπου ή ψυχής. Τή μια στιγμή τήνε γεμίζει άπό χαρά εκείνο που σ' άλλη στιγμή τήνε βυθίζει σε μιάν άπειρη μελαχολία.

Μεγίστη.

Μ. Γ. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

Ο ΞΕΠΕΣΜΟΣ ΤΟΥ ΦΡΑΓΚΟΥ

ΚΑΙ ΟΙ ΕΜΠΟΡΟΙ ΜΑΣ *

Είχα τίς προάλλες γράμμα άπό ένα φίλο μου αυτού και μου έλεγε τήν άκρίβεια που βρήκε σε όλα τά πράματα στην 'Αθήνα με όλο τίν ξεπεσμό του φράγκου. «Είναι, φίλε μου, άπειλπισία», μου γράφει, «όλα είναι άκρίβωτερα άπό ό,τι ήταν έδώ και 5 χρόνια και ή ζωή κατανατ να κοστίζη τό ίδιο άν όχι περισσότερο άπό άλλες μεγάλες Ευρωπαϊκές πόλεις».

Τό πιστεύω αυτό, γιατί αυτός ό φίλος μου δέν είναι ό πρώτος που μου τό λέγει. Αυτό ήταν και ή δική μου αντίληψη πρόπερσιν που ήμουν στην 'Αθήνα, νόμιζα όμως πώς με τόν εξακολουθητικό ξεπεσμό του φράγκου, οι έμποροι μας θα κατέβαζαν τίς τιμές τους και πώς πραγματικώς ή ζωή θα ήταν τώρα φτηνότερη άπό πριν τήν άκρίβεια δέν τή νοιώθουν οι ντό

πιο τόσο πολύ, γιατί συνείθισαν να πλερώνουν ψηλές τιμές για τίςπραμάτιες τους. 'Α συλλογίζονταν όμως λιγάκι θα έβλεπαν πώς όπως ό ύψωμός του φράγκου πραγματικώς λιγοστεύει τό εισόδημά τους, γιατί έχουν να πλερώνουν άκρίβωτερα για τίςπραμάτιες που χρειάζονται, έτσι ό ξεπεσμός έπρεπε να καλλιτερεύη τό εισόδημά τους, να τούς κάνη με μιά λίξη πλουσιώτερους άπό πριν.

'Από τό 1898—1899 τό φράγκο ξέπεσε περισσότερο άπό 30 ορ. 'Η αγορά μας λοιπόν και ή ζωή αυτού έπρεπε τώρα να είνε σημαντικά φτηνότερη άφου οι περισσότερεςπραμάτιες έρχονται άπόξω. 'Εκει που πλερώναμε, ως υποθέσουμε, πριν για ύφασμα 10 δραχμές, τώρα έπρεπε να πλερώνουμε κάπου 7 μονάχα και με τήν ίδια αναλογία τά περισσότερα είδη που εισάγουμε. Θα έκανε βέβαια διαφορά άν οι φόροι μας τελευταία είχαν μεγαλώσει, μ' αυτό δέν έγινε, ή άν έγινε για μερικά είδη, ή διαφορά είναι πολύ μικρή. Τό μόνο λοιπόν που μάς μένει να ζητάσουμε είναι άν τά πράματα τής πρώτης ανάγκης άκρίβαιναν.

Θυμάμαι πρόπερσιν ή λίρα ήταν κάπου 33 δραχμές, ρώτησα τόν παπουτσή μου αυτού γιατί τά κόκκινα παπούτσια τά έκανε 35 δραχμές άφου πριν τά πλέωνα 30 δραχμές ή λίρα ξέπεσε κάπου 11 δραχμές γιατί δέν φτήνηε τό έμπόρεμά του; «Σωστό είνε, κύριε, αυτό που λέτε, μα τό πετσι είναι τώρα άκρίβωτερο» μου άποκρίθηκε τήν ίδια άπάντησή μου έδωσε ό ράφτης μου, ό πουκαμισάς μου κ' ένα σωρό άλλοι έμποροι που κουθέντιασα μαζί τους αυτό τό ζήτημα. Τώρα για ένα που μένει στην 'Ελλάδα, και παρακολουθεί τό έμπόριο του κόσμου άπό τίς καθημερινές μας έφημερίδες που τσιμουδιά ποτέ δέν λένε για τίποτις άλλο άπό τά σκάνταλα που γίνονται στις οικογένειες και στην πολιτική, οι δικαιολογίες τών έμπόρων βέβαια γίνονται πιστευτές. Για έναν όμως που μένει όξω άπό τήν 'Ελλάδα και διαβάζει στην καθημερινή του Γαλλική ή 'Αγγλική έφημερίδα τήν κατάσταση και τίς τιμές τής αγοράς για κάθε τί, τέτοιες φλυαρίες βέβαια δέν είναι πιστευτές. Μα και ή πείρα τής ζωής στην Ευρώπη δείχνει πώς ή τιμή τών χρειαζόμενων για τή ζωή δέν μεγαλώσε έχτός άπό ένα δυόπραμάτιες που θα δούμε παρακάτω. 'Εκείνοι ακόμα που ζούν σε μέρη όπου τό συνάλλαγμα άνεβοκατεβαίνει σαν τήν 'Ελλάδα ξέρουν και ένα άλλο πράμα. Οι έμποροι γράφουν τίς τιμές στον κατάλογό τους, και στο τέλος καθε σελίδας σημειώνουν πώς οι τιμές αυτές είναι λογαριασμένες με τόσο — συνάλλαγμα, και κάθε διαφορά θα λογαριασθή στην τιμή.

Είναι αλήθεια πώς μερικά είδη σαν τό μπαμπάκι, τά κάρβουνα και μερικά σίδερα, άκρίβαιναν λίγο τά τελευταία χρόνια, μα άλλα παλε σαν τό τσάι, τή ζάχαρη, τόν καφέ κλπ. φτήνηναν. 'Η τιμή όλων τών χρειαζόμενων μαζί στα τελευταία 6 ή 7 χρόνια είναι πάνω κάτω ή ίδια. Αυτές τίς πληροφορίες τίς παίρνω άπό τό Περιοδικό τής 'Αγγλικής Βασιλικής στατιστικής 'Εταιρίας τυ Μάρτη. 'Εκει βλέπω ακόμα πώς ή τιμή τών 45 πρώτων ειδών που χρειάζεται ό άνθρωπος (θροφή και ύλικά) στα τελευταία χρόνια ήταν :

στα 1867-1877	100.—	στα 1903	69.—
» 1900	75.—	» 1904	70.—
» 1901	70.—	» 1905	72.—
» 1902	69.—		

'Α χωρίσουμε τή θροφή και τά ύλικά (μέταλλα, κάρβουνα, ξύλα κλπ.) βλέπουμε πώς :

στα 1867-1877, 1878-1887,	86 95,	96-05
ή θροφή ήταν	100.—	84.— 71.— 67.—
τά ύλικά »	100.—	76.— 66.— 69.—

'Από αυτή τή στατιστική στην όποια γράφονται οι έπίσημες τιμές τής 'Αγγλικής αγοράς όλων τών ειδών που παράγονται ή εισάγονται, βλέπουμε καθαρά πώς ύψωμός άπό τά 1900 δέν έγινε. 'Όστε γιατί, άφου οι τιμές στα μεγάλα κέντρα δέν άνέβηκαν, ξέπεσαν μάλιστα στην 'Αθήνα, με όλο τό ξεπεσμό του φράγκου να μείνουν οι ίδιες ή ν' άκρίβηνουν; 'Ισως κάποιος μου πη πώς δέν πρέπει να παραβάλουμε τίς 'Αγγλικές τιμές με τίς 'Ελληνικές. Γιατί, άφου ή αναλογία είναι ή ίδια; 'Ο,τι διαφορά υπήρχε έδώ κ' έξη χρόνια θα ύπαρχη και τώρα, έχτός άν οι ναύλοι και οι προμήθειες που πλερώνουμε ή ό τόκος τών χρημάτων μεγαλώσε. Μα κανένα άπ' αυτά δέν έγινε, και όσο για τό τελευταίο, τόν τόκο τών χρημάτων, σίγουρα μπορώ να πω πώς τώρα στην 'Αθήνα ύπαρχουν περισσότεροι και φτηνότεροι παράδες άπό ποτές πριν. Αυτό είναι μια περισσότερη αίτία για να φτηνήνουν οιπραμάτιες.

Καθώς είπα και παραπάνω πρέπει ένας να ταξιδέψη κάμποσο για να καταλάβη τήν τωρινή άκρίβεια τής 'Αθήνας. Τά ξενοδοχεία μας είνε φύρνος άκρίβια. Στην 'Ελβετία που τό καλοκαίρι πάνε χιλιάδες ξένοι και ύπαρχει μεγάλη ζήτηση για ξενοδοχεία, με 10 ή 12 φράγκα τή μέρα μπορεί κανείς να βρη κάμκρα σε καλό ξενοδοχείο με πολύ καλό φαγι, καμιά φορά μάλιστα και με κρασί. Τά ξενοδοχεία εκεί με όλη τή ζήτηση δέν άνεβαζουν τίς τιμές τους. Βλέπεις δέν συλλογιούνται τό κέρδος που θα κάμουν σε μιά περίσταση. 'Αν οι ξένοι εύχαριστηθούν και δέν πολυξοδέψουν, θα ξαναγυρίσουν, θα στείλουν φίλους τους. Αυτό δέν τό συλλογιούνται οι δικόι μας ξενοδοχοί, κ' όταν ύπαρχη μεγαλύτερη ζήτηση, άνεβαίνουν άμέσως τίς τιμές τους. 'Από τίς έφημερίδες βλέπω πώς τά ξενοδοχεία μας ήσαν φωτιά μονάχη στους 'Ολυμπιακούς άγώνες, τό αποτέλεσμα είναι που ό ξένος ή ό έπαρχιώτης θα σκεφτή καλά να ξαναπάγη εκεί.

Θυμάμαι πώς όταν ήμουν αυτού χρειάστηκα ένα πανωφόρι χοντρούτσικο. Μου κόστισε 190 δραχμές. 'Αργότερα ήμουν στην 'Αγγλία κ' έκμα ένα άλλο εκεί. Πλέρωσα 5 λίρες δηλ. με τήν τότε τιμή τής λίρας κάπου 160, με τή σημερινή 140 δραχμές. Πέρασαν δύο χρόνια, τό πανωφόρι τό 'Αθηναίικο που ήταν καμωμένο υποθέτω με Γερμανικό ύφασμα πρσίνισε, τό 'Αγγλικό όμως είναι σαν καινούργιο. Να ή άκρίβεια που δέν βλέπει ό ντόπιος, που φωνάζει όμως στους όξω και μάλιστα τώρα που ή λίρα κοντεύει ν' αξίζει 25 δραχμές.

Τί να κάμω τόν ξεπεσμό του φράγκου όταν τό κέρδος πύχη στις τσέπες λίγων έμπόρων και όχι του κόσμου; Τώρα τί θα συμβη άν οι έμποροι μας εξακολουθήσουν τήν ίδια πολιτική, θα μας τό δείξουν οι στατιστικές του Ταχυδρομείου για τά δέματα που λαβαίνουμε άπό τό έξωτερικό και τίς επιταγές που στέλνουμε όξω. Τελευταία είδα αύξηση σ' αυτά τά δυό και δέν άμφιβάλλω που τώρα που ξέπεσε άκόμη περισσότερο τό συνάλλαγμα οι ιδιωτικές παραγγελίες στο έξωτερικό θα μεγαλώσουν άκόμα περισσότερο. 'Ας άνοίξουν λοιπόν τά μάτια τους οι έμποροι μας.

Κακούτζ, 21. 6. 06.

ΞΕΝΙΤΕΜΕΝΟΣ

LE MONDE HELLÉNIQUE

Journal français bi-hebdomadaire

Directeur : S. Pappas

Bureaux 2 rue des Philhellènes

* Σημ. του «Νουμά». Το άρθρο αυτό δημοσιεύτηκε στην «Οίκον, 'Ελλάδα» σελ. 387 (8 'Ιουλίου 1906).

Ο ΞΕΝΟΣ ΤΥΠΟΣ

Στὴ «Ζουγιά» τῆς Μόσχας (φυλλ. τοῦ Μίχ) δημοσιεύτηκε ἡ ἀκόλουθη σημείωση γιὰ τὸ «Γλάρι» τοῦ Τσέχωφ (μετάφρ. Α. Κωνσταντινίδη).

Γιὰ τὸν κ. Ἀγαθ. Κωνσταντινίδη ἔχει ἀπὸ καιροὶ σκηματιστεῖ στὴν Ἑλλάδα ἡ δίκαια φήμη πὸς μεταφράζει πιτυχημένα τοὺς Ρούσσους συγγραφίαιδες. Μὲ τὶς μεταφράσεις τοῦ Κωνσταντινίδη τὸ Ἑλλ. κοινὸ γνῶρισε τὴν Ρούσση φιλολογία ἀπ' τὸν καιρὸ τοῦ Καραμζίν ἴσα μὲ τοὺς σύγχρονους συγγραφίαιδες. Τὰ σημαντικὰ του μεταφραστικὰ προτερήματα εἶναι βαθιὰ γνῶσις τῆς Ρούσσης γλώσσης καὶ ζωῆς, διαλεχτὸ φιλολογικὸ γούστο καὶ καλλιτεχνικὸ αὐτὶ ἀληθινὸ μεταφραστικὸ ἀριστούργημα εἶναι τὸ «Κράτος τοῦ Ζόρου» τοῦ Τολστόη (ποῦ παίχτηκε μὲ ἀρκετὴ ἐπιτυχία στὴ «Νέα Σκηνή» τῆς Ἀθήνης καὶ ποῦ ὁ ἴδιος ὁ μεταφραστὴς φρόντισε γιὰ τὴ σκηνοθεσία) καθὼς καὶ τὰ δηγημὰ καὶ δράματα τοῦ Τσέχωφ, ποῦ ὁ ἴδιος τὸν πρωτογνῶρισε στὴν Ἑλλάδα. Τώρα τελευταία τυπώθηκε σὲ κομψὴ ἐκδόσει, τραβηγμένη ἀπὸ τὰ «Ἡλύσια», ἡ μεταφράσει τοῦ «Γλάρι» τοῦ Τσέχωφ, ἀξιεπαινη βέβαια δουλιὰ καὶ αὐτὴ, ἀν καὶ ἡ ὑπερβολικὴ δῶ κ' ἔχει κλίση τοῦ μεταφραστῆ πρὸς τοὺς «εὐγενικοὺς γλωσσικοὺς τύπους» ἀφαίρει ἀπὸ τὴν μεταφράσει τὴ ζωηράδα καὶ τὴ λαμπρὰ πού μπορεῖ π. χ. νὰ βρεῖ κανεὶς στὴν μεταφράσει τοῦ «Βυσινόκηπου».

Μ. ΛΥΚΙΑΡΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ἡ Κοινή Γνώμη

ΓΙΑ ΚΑΠΙΟ ΑΡΘΡΟ

Φίλε «Νουμά»,

Ἀπορῶ πὸς δὲν ἔκαμες καθόλου λόγο γιὰ ἓνα ἀρθρο πού δημοσιεύτηκε δῶ κ' ἓνα μῆνα πάνου κάτου στὴν ἐφημερίδα «Ἀθῆναι» (23 Ἰουνίου, σελ. 1, στηλ 6) μὲ τὸν τίτλο ἡ «Νεοελληνικὴ γλῶσσα, ἀγῶνες πρὸς διάδοσιν τῆς» κτλ.

Περίμενα κάτι νὰ γράψεις, ἀφοῦ μάλιστα ὁ λόγος εἶτανε γιὰ ἓνα φυλλάδιο τοῦ φίλου μας καὶ συνεργάτη τοῦ «Νουμά» κ. Herbert Krüger (γιατροῦ, στὸ Kussen τῆς Γερμανίας), μὰ σὲ δὲν ἔγραψες τίποτα θὰ μοῦ παραχωρήσεις λίγο τέπο νὰ πῶ δυὸ λογάκια πού πρέπει νὰ εἰπωθοῦνε σὲ ὄσους ἔτυχε νὰ διαβάσουνε τὸ ἀρθρο τῶν «Ἀθῆναι».

Τὸ βιβλιαράκι τοῦ κ. Krüger τόχα δεῖ ἀπὸ καιροῦ πάνου στὸ γραφεῖο σου. Ὁ τίτλος του εἶναι: **Kurze Anleitung—zur Erlernung des Neugriechischen—für solche, welche Altgriechisch Können—von Dr Herbert Krüger** κτλ. Στὴν 8 σελίδα κάτου ἀπὸ τὸν πρόλογό του, εἶναι γραμμένη ἡ ἀκόλουθη ιδιοχειρὴ σημείωση τοῦ συγγραφέα:

«Σημ. τοῦ συγγραφέα: Ἐγραφα: τὸ βιβλιαράκι τοῦτο ἔδω καὶ πέντε χρόνια. Γι' αὐτὸ δὲν εἶμαι πιά συμφωνος μ' ὅλα ὅσα εἶπα τότες. Τὰ ἀφῆσα ὅμως διαρκῶς ἦσαν καὶ ὅπως τὰ κατάλαβα τότες, γιὰ τὸ εἶχα ἀφιερώσει στὸν κ. Ραγκαβῆ καὶ τοῦ εἶπα τάξει πὸς θὰ τὸ εἰδῶ σὺ μίαν ἡμέρα. Γιὰ ὅλα αὐτὰ δὲ θελω νὰ γράψεις βιβλιοκρισίαν, γιὰ τὴν ἔξω τὰ λάθια μου, καὶ γιὰ τὸ ἔγραφα μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ συστήσω στοὺς ἡμεγενεῖς μας νὰ καταγίνονται στὰ Ρωμῆα καὶ νὰ κρίνουν οἱ ἴδιοι κατα πὸς μποροῦν ὅλα τὰ ζητήματα».

Ἡ σημείωση αὐτὴ, θαρρῶ, πρέπει νὰ τυπωθεῖ γιὰ τὴν καθὼς εἶναι γραμμένο τὸ ἀρθρο τῶν «Ἀθῆναι» καὶ καθὼς εἶναι μεταφρασμένος στὴν ὑπερκαθαρεύουσα ὁ πρόλογός του, παρουσιάζεται ὁ κ. Krüger στὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον σὰ φανατικὸς ὑπερμαχος τῆς Καθαρεύουσας. Ἄν καὶ ὅλοι ἀναγνώστες τοῦ «Νουμά» τὸν ξέρουνε γιὰ πολῦτιμο ὁπαδὸ τῆς Δημοτικῆς, καθὼς καὶ εἶναι.

Τὸ ἀρθρο μαθαίνω τόγραψε ὁ κ. Κλέωνας Ραγκαβῆς.

Δικός σου
Π. ΣΤ.

ΟΧΙ ΚΑΙ ΤΟΣΟ...

Ἀγαπητέ «Νουμά»,

Στὸ προπερασμένο φύλλο σας ὁ κ. Α. Σιγανός, κρινάοντας τὸ ἀξίον τοῦ Βώκου, ἔγραψε μέσα σὲ τόσα σωστά καὶ κατὰ ἀναποδα: «Ὁ κ. Ξενοπούλος ἔχει καθὲ δικαιώμα στὴν ἐχτίμησι καὶ στὸ σεβασμὸ τῶν νέων». Ἄν ἀλαμπουρνέζικο μοῦ φαίνεται αὐτό. Ἐγὼ τουλάχιστο πού δὲν εἶμαι νέος, δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω πὸς τὸν ἀπόχτησε αὐτὸ τὸ σεβασμὸ ὁ κ. Ξ. ὡς κριτικὸς (γιατὶ γιὰ τὶς κριτικὰς του μιλάει ὁ συνεργάτης σου) ἀφοῦ πάντα ὅ,τιδήποτε καὶ ἂν ἔκρινε προσπαθῆσε νὰ γελάσει καὶ τὸν ἑαυτὸ του καὶ τοὺς ἀναγνώστες του, μὴ γράφοντας ὅ,τι σέφτεται μὰ ὅ,τι τονε συρῆρει. Περισσότερα δὲ χρειάζονται, ἔξω καὶ ἂν ὁ κ. Σιγανός νομίζει ὅτι μὲ τὴν ψευτικὰ ἀποχτάει κανεὶς δικαιώματα σεβασμοῦ κ' ἐχτίμησις. Μὰ τότε πὸς σκοτώνεται ἡ ἀρεντιά του νὰ λέει καὶ νὰ κηρύχνη στὰ φωτεινὰ του ἄρθρα τὴν ἀλήθειαν;

Μὲ ἀγάπην
ΠΑΡΑΣΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΟ ΤΗ ΣΑΜΟ

Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἔδωκε τὸ παράσημο τοῦ χρυσοῦ σταβρῦ σ' ἓνα λόγιον συμπατριώτη μας πού μένει στὴ Σμύρνη διεφθοντὴ μίξ Μειγῆς Σκολῆς. Ὑστερα ἀπὸ λίγες μέρες ἡ ἐπίσημη φημερίδα τῆς ἀφτόνομης πατρίδας μοῦ ἔγραφε: «Ἐπιτρέπεται, εἰς τὸν κ. ... νὰ φέρη τὸ παράσημον τοῦ χρυσοῦ σταυροῦ τοῦ Σωτῆρος ἀπονεμηθέντος αὐτῷ...»

Τώρα δὲ χρειάζεται ἀνώτερο παράσημον στὸ διεφθοντὴ τῆς ἐφημερίδας πῶτυχε νὰ ναι νομικὸς καὶ πρῶτην εἰσαγγελέας;

*

Πότε τὸ λοιπὸ θὰ διδάσκειται στὰ σχολεῖά μας ἓνα ἀρραβηταρι τῆς προκοπῆς καθαρῶς ἑλληνικὸ; γιὰ τὴν ἀρτά πού διδάσκονται εἶναι Κινεζικὰ. Ἐρχεται τὸ μικροῦτσικο ἀδελφάκι μου μιά μῆρα μού λέει ἡ δασκάλα μὰς εἶπε νὰ γράψουμε τὴ σημασίαν στὶς λέξεις κλεψύδρα, μελίττικον, χρονομέτρον καὶ μ' ἀρωτοῦσε τί σημαίνουσι ἀρτά τὰ ἀλαμπουρνέζικα πού δὲ μποροῦσε ἀκόμα νὰ προφέρη.

Νὰ τὸ λοιπὸ πού δὲ μπορεῖ νὰ μορφωθῇ τὰ γερά τὸ παιδί. Διαβάζει πάντα ἀκατανόητα κ' ὄχι πράματα φυσικὰ γραμμένα μ' ἀπλότη.

*

Ἐκεῖνα τὰ οἰκ-χιούμορ, -καρὸν καὶ κατὰ φρασσε φραντζέζικες στὶς φημερίδες τί χρειάζονται, μὴ πῶς δὲν ἔχουμε πανέμορφες λέξεις στὴ γλῶσσα μας;

Ἀλωνάρης.

Σ. ΗΘ.

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— Τὸ «Νουμά» στὴν Ἀμερικὴ τὸν ἀντιπροσωπεύει ὁ κ. Διονύσιος Δεβέρης (54, Chandler Str. Boston, Mass). Σ' αὐτὸνε λοιπὸν μποροῦνε νὰ πλερώνουν τὴ συνδρομὴ τοῦ οἱ συνδρομητῆδες μας, παίρνοντας ἀπόδειξιν ὑπογραμμένη καὶ σφραγιζμένη ἀπὸ τὸ διευθυντὴ τοῦ «Νουμά».

— Παρκαπρὸς ὁ «Νουμά» θ' ἀπερῶνε ἀλάκαιρη σελίδα γιὰ τοὺς Ρωμῆους τῆς Ἀμερικῆς ἐξετάζοντας ὅλα τὰ ζητήματα πού τοὺς ἐνδιαφέρουνε, σὲ σερὰ ἄρθρα καὶ μελέτες γραμμένες ἀπὸ τὸν κ. Δεβέρη.

— Ὁ Κινεζικὸς λογιστικὸς κ. Στάμ-Γιοῦ-Στάμ ρήχνηται πάλι τῆς Δημοτικῆς: στὴν Ἀεροπολίη τῆς περσμένης Τρίτης καὶ ἠγωνίζεται νὰ μᾶς πείσει πὸς δὲν κατάλαβε τὸ βιβλίον τῆς κ. Παπαδόπουλου.

— Τὸν πιστεύουμε, ἀφοῦ ὅλοι οἱ Κινεζοὶ λόγοι μόνο τὴν καθαρεύουσα καὶ τοὺς προλόγους τοῦ Μιστριώτη καταλαβαίνουν.

— Ἡ ἀστυνομία ἀπαγόρευσε τὶς ἀδιάντροπες παραστάσεις τοῦ παλιῦ Βαρσιτῆ ὅμως ἀρνεῖ νὰ παύεται ἔκτοτα ἢ «Ἐξῆσις τοῦ Ὁθωνα».

— Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Δικασκλεῖου κ. Βραταῖνος παύτηκε ἀπὸ τὴ θέτη του γιὰ μερικὰς κωμικὰς καὶ ἀνάξιες λόγους παρατυκίαι, ἐνῶ ὅταν ἔγραψε τὸ ἀνηγότατο Ἀρραβηταρι τοῦ ἀντὶ νὰ παυεῖ, θαρρῶμε, πῆρε καὶ τὸ παρίτημον.

— Αὐτὰ τινάποδα μονάχα στὸ Ρωμῆα γίνονται.

— Ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Κρατσῆς ἔχει τὴ μονομανίαν νὰ βρεῖ: ἀγράμματο καθὲ φοιτητὴ πού κάνει καὶ τὸ παραμικρότερον λάθος στὶς ἐξετάσεις. Ἄν ἔχει δικίον ἢ ὄχι, τὸ ἀποδείχνη τὸ προχθεσινὸν βαρβαροκακίκαρό μας.

— Σὲ ἑκατόσους χιλιάδες ἀνεβηκε τὸ ἔλλειμμα στὸ ταμεῖον Περαιῶς—Αἰγίης κ' ἔχει ὁ Θεὸς, ἀφοῦ ἀκόμα ἔακλουθαί ἡ ἐπιθεωρητὴ του.

— Ὁ ἀθεόφοβος ταμίης, ὁ Ἀπστολάκος, λίγο νὰ κατότανε ἀκόμα καὶ θὰ ρουφούσε ἑλίκαμπο ἀντιτροπικικόν.

— Αὐτοὶ οἱ ἀρμόδιοι τοῦ Ἰδείου Περαιῶς θέλουν παλοῦκωμα πού πῆσαν τὸν κ. Λαμπελῆ κ' ἔτσι μᾶς τονε φορτώσανε πάλι στὴ ράχη μας μὲ τὰ φαρόριτα ἄρθρα του. Ἀληθινὸς σκόρος φιλολογικὸς κ' ἡ ἀρεντιά του, ὅσο καὶ ἂν ἐπιμένει νὰ λείει σκόρους τοὺς ἀρμόδιους τοῦ Ἰδείου.

Ο ΙΑΙΟΣ

ΦΟΝΟΓΡΑΦΟ

Ἀπὸ 21—30 τοῦ Ἀλωνάρη

Ἐπιμετῆς Ἐσωτερικῶν ὁ Ν. Καλογερόπουλος

Σκοτωμοί. Περαιῶς 1, Ἐπαρχίαι 1 (οἱ ἐξὴ στὸ Μενίδι τὴν ἴδιαν ἡμέραν ἀπὸ τὸν ἴδιον ἄθροπον γιὰ λόγους... ἐρωτικούς!).

Λαθωμοί. Ἀθῆνα 5 (οἱ δυὸ ἀπὸ κάρρο), Περαιῶς 4, Ἐπαρχίαι 11.

Κλεψίαι. Ἀθῆνα 4, Περαιῶς 5, Ἐπαρχίαι 1 (ληστεία).

Ο ΦΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Δ Ζ. Ὁ Φιλῆντης τὸ ἐπίρρημα ἀνακούκουρα, τὸ ξηγίει ἔτσι «ἀνακούκουρα=ἀνακούδιν» ὁ Ἠσυχιος ἔχει τὸ ἐπίρρ. κλωκυδᾶ (πρὸ καὶ κλωκιδᾶ=αθῆναι) μὲ τὴν προθ. ἀνά—ἀνακλώουδα—ἀνακλώουδα—ἀνακούκουρα (ματατόπισμα τοῦ λ—θ, ἀπ' τὴ γειτονικὴ συνεργεία τοῦ κ: λκ—ρκ).